

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand · juni 2020 · jaar 24 · #05

FR · DE · EN

traductions
Übersetzungen
translations

Maarten Van Ingelgem
'Zingen is ook luisteren'

Christine Mussche en
Guillaume Van der Stighelen
'Het leven is iets dat je overkomt'

Asiat Vilvoorde
Na het vertrek van de militairen

Cultuur vanuit je eigen kot
In geval van geen festival

**Welzijnsachterstand
geraakt maar niet opgelost**

Geert Decoster (54) uit Duisburg werd vorige maand door Filip Meysmans aangeduid om **deketing** voort te zetten. Decoster heeft een passie voor chocolade en is zaakvoerder van Centho Chocolates, waarvan je de pralines tot in Japan kan kopen.

‘Van hieruit is alles even ver’

Ik woon in het Toscane van België’, lacht Geert Decoster (54) als we hem vragen hoe hij zijn heimat Duisburg zou omschrijven. ‘Het landschap glooit en is groen. Het Zoniënwoud en het Park van Tervuren liggen vlakbij. Het Afrikamuseum ligt in onze achtertuin.’ s Ochtends wandel ik, samen met mijn echtgenote Els Vander Elst (54), in de omgeving. Dan komen we tot rust.’

In de Veeweidestraat, vlakbij het centrum van Duisburg, gonst het dan weer van de bedrijvigheid. Het is de thuisbasis en winkel van Centho Chocolates. ‘De bedrijfsnaam is een combinatie van de voornamen van onze kinderen Centa (27) en Thomas (23). Centho Chocolates is ons derde kind, ons levenswerk. Het begon in 2000 in de kelder van onze privéwoning, waar we pralines vervaardigden. Ik specialiseerde mij eerst in de kennis van chocolade: zes jaar aan de Elishout-school in Brussel, daarna in Frankrijk bij de befaamde chocolademeester Jean-Pierre Richart.’

Olympisch goud

Hard werken en voor de ultieme smaakbeleving en kwaliteit gaan, resulteerde in 2013 in een gouden medaille. ‘Mijn Karamel-Salin praline kreeg op de World Chocolate Awards in Londen de titel Wereldkampioen. Een titel die geen enkele Belgische chocolade ooit eerder behaalde. Het is te vergelijken met een Olympische gouden medaille. Met de Fragola hebben we ook de Beste Belgische Praline in huis. We werken met origine-chocolade afkomstig uit een specifieke streek waardoor die een specifieke smaak heeft. Ook in de chocoladegids van Gault & Millau vielen we in de prijzen.’

De zaak groeide en al snel werd het atelier en de hoofdwinkel van Centho in Duisburg te klein. ‘We gingen op zoek naar een geschikte

locatie voor ons atelier. We wilden graag in Duisburg of Tervuren blijven, maar dat was niet mogelijk. Zo zijn we na twee jaar zoeken uiteindelijk met ons atelier en een volwaardige winkel in Kampenhout beland. We blijven wel in Duisburg wonen, want daar ligt ons hart. En we houden ook daar nog een winkel open.’

Smaakreis

‘Door de coronacrisis hebben we heel België gezien. Met de hoogdagen rond Pasen hebben we alle leveringen aan huis gebracht. Dan heb ik streken gezien waar het aangenaam wonen is. Toch blijven we graag in de Rand. Van hieruit is alles even ver. Bovendien zijn we gehecht aan de mensen van hier. Ik kan ze niet missen: de zaterdagen dat we in de winkel in Duisburg de klanten meenemen op smaakreis naar Ecuador. Met de coronacrisis moesten we dat stopzetten. Dat vond ik erg.’

De chocolatier moest ook een aantal projecten on hold zetten. ‘Zo liggen de buitenlandse activiteiten stil. Onze chocolade wordt verkocht op 42 plaatsen in Japan, ook in Londen en op vluchten van Brussel naar Tokyo. Maar de export ligt stil. In 2021 willen we onze werking opnieuw verder uitbouwen. Onze zoon draait nu mee in het bedrijf. Hij neemt de beurzen en de export voor zijn rekening en helpt mee in de productie, zodat hij de werking van Centho van binnen en van buiten leert kennen.’

Is er nog tijd voor hobby’s naast de zaak? ‘We gaan graag op restaurant. Daarbij gaat er altijd veel aandacht naar de gebruikte chocolade. Of beter: naar smaken. Daarnaast heb ik een passie voor mooie auto’s van het merk Audi. Al van mijn twintigste droom ik van een cabrio.’ **TEKST** Joris Herpol • **FOTO** Filip Claessens

10 ‘Zingen is ook luisteren’

VERDELING RandKrant juni wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

21 Goed gekruid Magie uit de Andes

In het Peruviaanse gebergte groeien twee kruidachtige planten waarvan de Inca's de heilzame effecten al kenden: kattenklauw en maca. Louise Willems legt uit hoe ze je kunnen helpen om je immuunsysteem te versterken.

17 De mens en zijn dier Zeg nooit spin tegen een hooiwagen

Hooiwagens zijn die lichtgewichtjes op acht hoge poten die we vooral in het voorjaar en het najaar aantreffen. Ze hebben echter niets te maken met hooi, en het zijn ook helemaal geen spinnen. Volg je nog?

06 VANASSETOTZAVENTEM

12 OPVERKENNING

13 MIJNGEDACHT

14 LEVENSKUNST

19 MIDDENIN

21 GOEDGEKRUID

24 GEMENGDEGEVOELEN

EN OOK

12 Op verkenning in Leuven

18 Het Moeras in Drogenbos

24 Gemengde gevoelens
Andrej Babenko

CULTUUR

23 In geval van geen festival Corona-tips voor melomanen

De zomerfestivals zijn afgelast. Onze medewerker Michaël Bellon ging op zoek naar een alternatief en kwam terug met een mooie lijst van aangrijpende, historische muziekdocumentaires. Neem plaats in je zetel, duw op de knop, leer en geniet, en *Let's get Lost* met Chet Baker.

Welzijnsachterstand geraakt maar niet opgelost

Een jongere met zelfmoordgedachten in de Vlaamse Rand krijgt lang niet altijd de hulp en begeleiding die nodig is. Voor een gezin in een crisissituatie zijn er amper noodwoningen. Het CAW Halle-Vilvoorde heeft te weinig mensen en te weinig middelen. Een historische achterstand die maar niet opgelost geraakt.

TEKST Bart Claes • FOTO Filip Claessens

Het Centrum Algemeen Welzijnswerk is een eerstelijnsdienst voor alle welzijnsvragen. 'De huisdokter van de sociale sector, zeg maar', legt Elise Moriau uit. Ze is de directeur van het CAW Halle-Vilvoorde, met een werkgebied van 36 gemeenten. 'Onze hulpverleners luisteren en helpen met informatie, advies en begeleiding. Die begeleiding richt zich vooral op relaties tussen mensen. Dat gaat onder meer om gezinnen in crisis, jongeren in conflict-situaties, slachtofferbegeleiding en zo meer. We tellen een honderdtal medewerkers op het veld en in onze vier vestigingen in Halle, Vilvoorde, Asse en Tervuren. In onze inloopcentra in Asse, Halle en Vilvoorde is iedereen welkom die daar nood aan heeft. Het zijn plekken voor mensen in armoede of eenzaamheid, om tot rust te komen en kennis te maken met anderen.'

Historische achterstand

Maar lang niet iedereen krijgt de hulp waar hij of zij naar vraagt. Halle-Vilvoorde hinkt al decennialang achterop als het om welzijnsvoorzieningen gaat. Het CAW Halle-Vilvoorde is het enige CAW van het land zonder eigen crisisopvang voor gezinnen. In 2019 waren er in de regio amper 2,6 verblijfsplaatsen in de bijzondere jeugdzorg per 10.000 jongeren. In heel Vlaanderen waren er dat 19,1; in het arrondissement Leuven zelfs 25,3. Van waar die historische achterstand? Moriau: 'Toen Brussel en Halle-Vilvoorde nog één arrondissement vormden, werd er vooral geïnvesteerd in de hulpverlening in Brussel. Het beleid ging ervan uit dat de Vlamingen van de Rand zich tot de hoofdstad zouden wenden, maar dat bleek niet zo te zijn. De Vlaming in de Rand wil welzijnsvoorzieningen in de eigen regio. Dat besef is er nu wel, maar de achterstand is te groot geworden.'

Meer nog, het CAW Halle-Vilvoorde krijgt van de Vlaamse overheid zelfs het laagste werkingsbedrag van alle CAW's: ongeveer 9 euro/inwoner. Het

Vlaamse gemiddelde bedroeg in 2018 al 13,6 euro/inwoner. 'Sommige CAW's krijgen dubbel zoveel middelen voor de helft van ons aantal inwoners', schetst Moriau. 'Het is een pervers effect van de programmatienorm: op basis van een aantal indicatoren – armoede, eenoudergezinnen,... – heeft de Vlaamse overheid de noden uitgetekend en worden de centen verdeeld. Maar die berekening gebeurt per provincie, en het arrondissement Leuven heeft een veel groter welzijnsaanbod. Dus onze tekorten vallen niet op in de cijfers en zo blijft Halle-Vilvoorde onderbedeeld.'

Zelfmoorddreiging

De gevolgen zijn schrijnend in een regio die af te rekenen heeft met grootstedelijke problemen. 'Een groot pijnpunt is de jongerenhulpverlening. Vroeger had je af en toe een zelfmoorddreiging van een jongere, vandaag is dat bijna dagelijkse kost. Elke situatie is anders en vaak speelt de thuis-situatie een belangrijke rol. Dan neem je de problemen niet weg met één gesprekje, maar vaak kunnen we niet meer doen omdat de tijd en de middelen ontbreken. Onze hulpverleners hebben het daar heel moeilijk mee. Als ze een jongere met serieuze problemen willen helpen, moeten anderen wachten. Voor heel wat jongeren kunnen we gewoon geen adequate hulp bieden. Voor alle duidelijkheid: iemand in een acute crisissituatie proberen we meteen te helpen, maar dikwijls kunnen we er daarna niet snel of lang genoeg mee verder werken. Hierdoor voelt het soms als 'oplapwerk' en is de kans groter dat na enige tijd opnieuw een crisissituatie ontstaat en alles van vooraf aan herbegint. Concreet: voor een verder hulpverleningstraject voor jongeren kenden we in Halle en Asse het afgelopen jaar wachttijden van twee weken tot twee maanden.'

Haven 21 gesloten

Crisissituaties vormen een ander pijnpunt. 'We hebben geen voorzieningen om mensen in een crisissituatie op te

vangen, zoals een vluchthuis of noodwoningen. We hadden één residentieel initiatief dat door de provincie Vlaams-Brabant in 2000 was opgestart: Haven 21 in Halle. Intussen is welzijn geen bevoegdheid meer van de provincie en hebben we het opvangcentrum vorig jaar moeten sluiten omdat het in erbar-melijke toestand was. We hebben dus geen structurele noodopvangwoning meer, als enige regio in Vlaanderen. Om toch een minimaal aanbod te hebben, huren we enkele huizen via sociale huisvestingsmaatschappijen, om ze ter beschikking te stellen aan mensen in nood, maar dat houden we niet vol. We krijgen Vlaamse subsidies om te begeleiden, niet om huizen te huren. Dat geld hebben we dus gewoon niet.' Het CAW heeft deze nijpende situatie aangekaart bij het Toekomstforum, het

'Een crisissituatie neem je niet weg met één gesprekje.'

samenwerkingsplatform van de burgemeesters van de 35 gemeenten van Halle-Vilvoorde. De gemeenten zetten mee hun schouders onder een meer structurele oplossing, maar die is er tot nu toe niet. 'Het is een drama', zegt Moriau. 'Slachtoffers van intrafamiliaal geweld kunnen nergens naartoe in hun eigen regio. Er zijn vluchthuizen in Leuven, maar wat doe je dan met de kinderen die hier schoollopen?'

Eerstelijnszones en Vlaams Randfonds

Dé oplossing? Een eerlijkere verdeling van de werkmiddelen. In 2019 kregen de CAW's in Vlaanderen samen subsidies voor 18,8 extra voltijds equivalenten. 1,8 daarvan gingen naar de provincie Vlaams-Brabant. Een druppel op een hete plaat: het CAW Halle-Vilvoorde telt vandaag een honderdtal hulpverleners. Om het Vlaamse gemiddelde te halen zijn er minstens dertig meer nodig.

Toch beweegt er wat. Met Vlabzorg- invest voorziet de Vlaamse overheid jaarlijks 2,5 miljoen euro als steun voor de aankoop van gronden voor zorg- en welzijnsinitiatieven. De Vlaamse regering richt ook een Vlaams Randfonds op – goed voor jaarlijks vier miljoen euro – om de grootstedelijke problematiek het hoofd te bieden. Dat geld gaat echter niet alleen naar welzijnsprojecten, maar ook naar onderwijs, inburgering, zorg, groen en zo meer.

Op het vlak van organisatie richtte gewezen Vlaams minister van Welzijn Jo Vandeurzen (CD&V) eerstelijnszones in, een herschikking van de eerdere zorgregio's. Halle-Vilvoorde werd onderverdeeld in zes eerstelijnszones waarin de gemeenten samen met alle betrokken welzijns- en zorgpartners hun welzijnsbeleid uitwerken. Dit jaar gaat die nieuwe werking echt van start. CAW-directeur Moriau: 'De lokale besturen gaan verder moeten denken dan de grenzen van hun eigen gemeente. Dat is goed, want de problematiek stopt niet aan een grens. Een jongere woont in Galmaarden, gaat naar school in Halle en heeft zijn vriendengroep in Dilbeek. Maar of de eerstelijnszones iets fundamenteel zullen veranderen, valt af te wachten. Er moet vooral een structurele oplossing komen voor de financiering. Pas als we de middelen hebben, kunnen we de zorg bieden die de regio nodig heeft.'

Extra geïnvesteerd?

Hoe zit dat, huidig Vlaams minister van Welzijn Wouter Beke (CD&V)? Op de vragen die we zijn kabinet voorleggen, komt een eerder algemeen antwoord. 'De voorbije jaren is er extra geïnvesteerd in de CAW's en werd de vraag en het aanbod in beeld gebracht', stelt woordvoerder Steffen Van Roosbroeck. 'Dat gebeurde op basis van het aantal inwoners gewogen op verschillende kenmerken van kwetsbaarheid. Je mag dus niet de middelen per inwoner tellen. Bij de uitbreiding van de middelen de voorbije jaren kregen de CAW's, waar er volgens deze meting

FR L'arriéré en matière de bien-être ne parvient pas à être résorbé

Un jeune hanté par des idées de suicide, ne peut pas toujours compter sur l'aide et l'encadrement dont il a besoin dans le Vlaamse Rand. Il existe très peu de logements d'accueil pour les familles en situation de crise. Le CAW Halle-Vilvoorde souffre d'une pénurie de personnel et de moyens, un arriéré historique qui ne parvient pas à être résorbé. 'Nous essayons de porter immédiatement assistance si quelqu'un se trouve dans une situation de crise aiguë, mais

il arrive souvent que nous ne soyons pas en mesure d'assurer un suivi sur la durée. On a donc souvent le sentiment de faire du 'rafistolage', avec le risque accru que la situation de crise éclate à nouveau après quelque temps et qu'il faille tout reprendre à zéro. Concrètement, l'année passée, les délais d'attente pour l'accompagnement de jeunes à Halle et à Asse oscillaient entre deux semaines et deux mois', dit Elise Moriau, directeur du CAW Halle-Vilvoorde.

een onderaanbod was, verhoudingsgewijs meer middelen. Ook voor de besparingsoperatie die eind vorig jaar moest worden doorgevoerd, werd rekening gehouden met diezelfde programmatie. Verhoudingsgewijs moest het CAW Halle-Vilvoorde minder inleveren. Zo worden de historische verschillen geleidelijk weggewerkt.'

Maar als we kijken naar de toelage, rekening houdend met die kwetsbare mensen, doet het CAW Halle-Vilvoorde het helemaal niet goed. Uit de cijfers van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse overheid zelf, blijkt dat het CAW Halle-Vilvoorde 7,62 euro krijgt per persoon uit de kwetsbare doelgroep (cijfer op 1 januari 2019, red.). Dat is het laagste cijfer van allemaal. Het CAW Oost-Brabant krijgt bijna het dubbele: 13,19 euro. Het gemiddelde in Vlaanderen en Brussel is 10,58 euro. Nog altijd een groot verschil, en het ziet er niet naar uit dat de achterstand in Halle-Vilvoorde snel zal worden weggewerkt.

i Voor cijfers over de toelage per CAW en de verblijfplaatsen in de bijzondere jeugdzorg: zie www.randkrant.be

Graftekens beschermd als monument

BEERSEL/MACHELEN/VILVOORDE/ZAVENTEM Vlaams minister van Onroerend Erfgoed Matthias Diependaele (N-VA) beschermt in vier gemeenten in de Rand vijf unieke graftekens definitief als monument. Het gaat om graftekens uit de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw. 'Terwijl de 19e eeuw een bloeiperiode voor de grafkunst was, wordt het interbellum gekenmerkt door democratisering en standaardisering. Toch werden ook tijdens het interbellum nog uitzonderlijke en unieke graftekens gemaakt. Dankzij het onderzoek van Onroerend Erfgoed zijn nu topstukken uit die periode beschermd', zegt de minister. In Machelen gaat het om de grafkapel van de familie Rittweger uit 1883. In Zaventem zijn de graftekens van de familie Quitmann uit 1909 en de familie Feldheim uit 1917. In Vilvoorde gaat het over het grafteken van het gezin Moreau-Deneve uit 1927, in Beersel over het grafteken Lasserre uit 1946. · TD

Uplace wordt Broeklin

MACHELEN Het project dat de begraven Uplace-plannen moet vervangen, krijgt stilaan vorm. Projectontwikkelaar Uplace gaat nu voor de *werkwinkel* Broeklin van architect Alexander D'Hooghe. 'Uiteraard is het niet makkelijk om afscheid te nemen van een project waar we de voorbije vijftien jaar hard aan gewerkt hebben en waar we meer dan 90 miljoen euro in hebben geïnvesteerd', erkent Jan Van Lancker, CEO van Uplace. 'Dat is nu allemaal voor niets geweest, maar we draaien de bladzijde definitief om en kijken uit naar de *werkwinkel* van Alexander D'Hooghe.' In Broeklin zal er plaats zijn voor een aantal grote hallen met verschillende functies. 'Het concept van de *werkwinkel* brengt opleiding, productie, consumptie en circulariteit samen', verduidelijkt Alexander D'Hooghe. 'De hallen sluiten aan bij de kanaalzone, waar oude loodsen steeds vaker een nieuwe invulling krijgen, denk maar aan Tour&Taxis in Brussel.'

De naam Broeklin is een knipoog naar het gelijknamige stadsdeel in New York. 'Dat

heeft ook een rijke industriële geschiedenis, maar na het wegtrekken van die industrie is Brooklyn uitgegroeid tot een bruisende stadswijk met een diverse bevolking. De pakhuizen kregen er een andere invulling, gericht op de sociaaleconomische noden van de stad', verklaart Van Lancker. 'Net als Brooklyn New York ligt Broeklin aan een iconische brug, ook al heeft die een andere geschiedenis en architectuur natuurlijk.' De tegenstanders van het Uplace-project reageren voorzichtig positief op de plannen. De Bond Beter Leefmilieu vindt de keuze voor een circulaire economie en de lagere impact op de mobiliteit positief. Ook de stad Vilvoorde lijkt Broeklin een kans te willen geven. 'We zijn opgelucht dat Uplace nu definitief van de baan is', reageert burgemeester Hans Bonte (SPA). 'Maakwinkels in combinatie met productie, opleiding, een culturele invulling en zelfs stadslandbouw, dat klinkt goed. Het lijken me interessante functies die inspelen op de noden van onze regio.' · TD

Al doende taal leren

DILBEEK/MACHELEN De gemeenten Dilbeek, Machelen en Liedekerke krijgen van de provincie Vlaams-Brabant samen bijna 30.000 euro voor drie innovatieve taalstimulerende projecten. 'Onze subsidie heeft een uitgesproken sociaal karakter, want voor onze samenleving is het belangrijk dat we met elkaar kunnen communiceren. Met dit geld ondersteunen we organisaties die anderstaligen helpen om het Nederlands onder de knie te krijgen', zegt gedeputeerde voor Vlaams karakter Bart Nevens (N-VA). Liedekerke krijgt 12.000 euro voor een Zomerschool die anderstalige kinderen tijdens de zomervakantie de kans geeft om hun Nederlands te blijven oefenen. 1.300 euro gaat naar Machelen voor een project dat Nederlandstalige en andersstalige inwoners in duo's samenbrengt om te wandelen of te lopen. Het OCMW van Dilbeek kan rekenen op 15.000 euro subsidie voor individuele taalcoaching op de werkvloer. 'Ons project richt zich op anderstalige werklozen voor wie de kennis van het Nederlands nog een drempel vormt om een baan te vinden in de sociale-economiebedrijven', legt Sarah Van Laere van het OCMW in Dilbeek uit. 'Terwijl ze bijvoorbeeld aan de slag gaan in een kringwinkel of buurtrestaurant zullen zij een taalcoach meekrijgen die hen helpt met hun Nederlands.' · TD

Watercipressen voor Plantentuin

MEISE In de Plantentuin van Meise wordt momenteel hard gewerkt aan de twee nieuwe ingangsbouwen. De hoofdingang langs de Nieuwelaan krijgt een ontvangstplein en een gebouw voor de ticketverkoop, een info- en verhuurpunt en sanitair. 'Het nieuwe onthaalgebouw aan de ingang in Meise-dorp komt er vooral voor bezoekers die met de toekomstige sneltram naar ons komen', zegt directeur Steven Desein. 'Door de coronacrisis hebben de werken aan het onthaal vertraging opgelopen. De kans is klein dat de nieuwe onthaalgebouwen nog dit jaar kunnen openen. Het wordt dus wellicht komend voorjaar.' Langs de Dreef aan de ingang hebben 11 oude beuken intussen plaats geruimd voor 48 watercipressen. 'Met die cipressen heeft onze Plantentuin een bijzondere band. Decennia geleden werd gedacht dat deze boomsoort was uitgestorven, maar midden vorige eeuw doken ze in China toch weer op. De Plantentuin was een van de eerste plaatsen waarnaar zaden vanuit China werden gebracht.' • TD

Metamorfose voor de Maalbeekvallei

GRIMBERGEN De Maalbeekvallei in Grimbergen krijgt een financiële injectie van 2 miljoen euro voor de uitvoering van een landinrichtingsplan dat de natuur en de recreatiemogelijkheden in het gebied tussen het centrum van de gemeente en het Kanaal Brussel-Charleroi moet verbeteren. Het grootste deel (1,2 miljoen euro) komt van de Vlaamse overheid, maar ook de gemeente, de provincie, het Vlaams Visserijfonds en de Europese Unie leveren steun. 'Door enkele aanpassingen maken we de vallei toegankelijker en aangenamer. We voorzien ook maatregelen om wateroverlast te beperken. Dit landinrichtingsplan is een eerste stap in de re-integratie van deze mooie vallei in de open ruimte van Grimbergen', zegt Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA). Er komen extra brugjes over de Maalbeek en de fiets- en wandelpaden worden gerenoveerd. De vallei krijgt uitkijkpunten en in de zone aan het vliegveld maken het voetbalveld en het skatepark plaats voor een nieuw openbaar park. In de buurt van de Tommenmolen komen natuurlijke speel- en klimelementen. 'Na de inrichtingswerken zal het mogelijk zijn om door de hele vallei van de Maalbeek te wandelen vanaf het centrum van Grimbergen tot aan het kanaal', zegt schepen Philip Roosen (N-VA). 'Het potentieel van de Maalbeekvallei bestond al langer, nu wordt het opnieuw zichtbaar. Belangrijk is ook dat er extra overstroomingszones komen.' De werken starten in 2022 en zouden drie jaar later klaar moeten zijn. • TD

Sinds de invoering van de coronamaatregelen op 13 maart opende het parket van Halle-Vilvoorde tot eind april 2.500 dossiers voor inbreuken op de coronamaatregelen. Gemiddeld worden er meer dan 50 inbreuken per dag vastgesteld. • Supermarktketen Lidl mag van de gemeente Sint-Genesius-Rode een grotere vestiging bouwen langs de Hallesesteenweg. Een buur gaat in beroep tegen de vergunning. • Het nieuwe Gemeenteplein van Strombeek-Bever zal een open en overzichtelijk plein vormen dat aansluit op het Cultuurcentrum, zo besliste het schepencollege na overleg met de buurtbewoners. Er komt ook een ondergrondse parking. • Op de verlaten terreinen van Kodak in Koningsto komen 220 woningen en een buurtpark van bijna 2 ha. • Het beeld Vilvoordse Trots van beeldhouwer Bernard Jacobs krijgt een nieuwe plaats in de Visserstraat in Vilvoorde. Het abstracte kunstwerk van een boerenpaard moest in 2018 met de heraanleg van de Grote Markt verhuizen. • Merchtem creëert binnen de bebouwde kom een ruime zone 30. • In Merchtem is een aanvraag ingediend voor de sloop van het kasteeltje op het Mieregemplein. Er komen negentien appartementen verdeeld over twee woonblokken. • Vanaf 28 juni wordt de Ringtrambus ingezet op de lijn 820 tussen het UZ Jette en de luchthaven van Zaventem. • De provincie Vlaams-Brabant trekt de komende zes jaar meer dan 2 miljoen euro uit voor de Intergemeentelijke Natuur- en Landschapsploegen. In Halle-Vilvoorde is daardoor de toekomst van Pro Natura verzekerd. Er werken 62 mensen in 27 ploegen. • Door verschillende technische problemen werkt de trajectcontrole op de E40 tussen Sterrebeek

en Bertem na twee jaar nog altijd niet. • De Plantentuin in **Meise** opende opnieuw de deuren onder strenge voorwaarden. Zo moet je reserveren en worden maximaal 25 personen per half uur binnengelaten om een vast parcours af te leggen. • De bouwplannen van een tramlijn tussen Willebroek en Brussel met haltes in Londerzeel, **Meise** en **Wolvertem**, steken terug in de koelkast omdat er een procedure loopt bij de Raad van State. • Een petitie met 307 handtekeningen verhoogt de druk op het gemeentebestuur van **Grimbergen** om de beslissing voor de afbraak van het oud gemeentehuis in **Beigem** te herzien. • Revalidatieziekenhuis Inkendaal in **Vlezenbeek** opent een afdeling waar 20 revaliderende coronapatiënten kunnen worden opgevangen en verzorgd. Voorlopig worden er zes patiënten opgevangen. • De provincie Vlaams-Brabant lanceert de website *Ik koop lokaal in Vlaams-Brabant*, zodat inwoners makkelijker de weg naar de lokale handelaars kunnen vinden. • Voor het Afrikamuseum in **Tervuren** is de coronacrisis een financiële ramp. Het museum loopt ongeveer 1 miljoen euro mis door de verplichte sluiting. • Het OCMW-woonzorgcentrum Hof Ten Doenberghe in **Hoeilaart** heeft Pepper in dienst genomen. Deze sociale robot, gemaakt in het robotica-onderzoekslab van de VUB, brengt bewoners via sociale media in contact met hun familie. • In **Wemmel** zijn de werkzaamheden voor de nieuwbouw van de welzijnscampus heropgestart. Kostprijs: 6 miljoen euro. Afwerkingsdatum: eind 2022. • Het voormalige gemeentehuis in het centrum van **Beersel** wordt verkocht. Het Heemkundig Genootschap verhuist naar het Rondensbosdomein in **Alsemberg**. • Naast het woonzorgcentrum Zilverlinde in **Zuun** worden dertig assistentiewoningen gebouwd. De eerste bewoners worden eind 2023 verwacht. • Na Opwijk kreeg ook **Asse** 5.500 flesjes alcoholgel van brouwerij Alken-Maes, die brouwerij heeft voor de productie van het bier Affligem in Opwijk en Mort Subite in Kobbegem. De brouwerij produceerde in totaal 250.000 flesjes handgel waarvan de alcohol gedestilleerd werd uit bieren en ciders. • JH

Erfgoed bekender maken

PAJOTTENLAND/ZENNEVALLEI Honderden erfgoedplekjes in het Pajottenland en de Zennevallei zijn nog niet te vinden op de online-encyclopedie Wikipedia. Daar wil de lokale erfgoedcel iets aan doen. 'Onze bedoeling is om zo veel mogelijk erfgoed tot bij de mensen te brengen', legt Hilke Arijs uit. 'Dat kan heel eenvoudig door het op Wikipedia beschikbaar te maken. En daar kan iedereen aan meewerken. Je kan tijdens een wandeling of fietstocht in de buurt een foto nemen van bijvoorbeeld een kapelletje, een ruïne of een ander monument en er kort iets bij schrijven. Je kan er oude objecten of foto's van erfgoed op plaatsen. Wie iets wil schrijven over een processie, dialect of historische figuur kan een nuttige bijdrage leveren.' • TD

 Wie wil meewerken, vindt alle info op www.erfgoedcelpz.be

Nieuwe toekomst voor Catala

DROGENBOS/SINT-PIETERS-LEEUV Op de site van de voormalige papierfabriek Catala in Drogenbos en Sint-Pieters-Leeuw, die in 2015 failliet ging, komt een bedrijvencampus, zo besliste de Vlaamse regering. 'Met deze principiële goedkeuring zetten we een stap om het terrein van de oude papierfabriek Catala langs de Zenne in Sint-Pieters-Leeuw en Drogenbos een nieuw leven te geven. Er is gekozen voor een combinatie van werken, wonen en recreatie met aandacht voor duurzaamheid en het behoud van enkele typische gebouwen', zegt Vlaams minister van Economie Hilde Crevits (CD&V). De neoclassicistische directeurswoning en een watertoren worden in de plannen van projectontwikkelaar Futurn behouden. De vervallen fabrieksgebouwen moeten plaats ruimen voor kantoren, KMO's en een aantal woon- en horecagelegenheden. De projectontwikkelaar hoopt volgend jaar de eerste steen te kunnen leggen. • TD

De gevolgen van Covid-19 voor ons welzijn

Onze gevoelens bij het virus

Stilaan geraken we uit de lockdown, maar van het virus zijn we nog niet af, en alle schadelijke gevolgen ervan zijn nog lang niet in kaart gebracht. Met welzijnseconoom Lieven Annemans en psycholoog Francisco D'Hoore praten we over de impact van het virus op ons geestelijk welzijn.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Doctor Lieven Annemans uit Wemmel is professor in de gezondheids- en welzijns-economie aan de UGent. Hij is bekend van zijn werk als overheidsadviseur – ook tijdens de coronacrisis – en van zijn Nationaal Geluksonderzoek. En dat geluk van de Belg staat onder druk. Vlak voor de eerste versoepeling van de lockdown, op 28 april, verscheen een studie van preventiedienst IDEWE waaruit bleek dat 40% van de mensen zich ongelukkiger voelt dan voordien. Annemans: 'Alle zeven de factoren die we in ons geluksonderzoek gebruiken om het 'gemiddelde geluk' van de Belg te meten, kunnen beïnvloed worden door de crisis. De financiële situatie gaat er voor veel mensen op achteruit. De gezondheid voor sommigen ook – temeer omdat mensen aarzelen om hulp te zoeken voor andere problemen dan Covid-19. Woon- en werkomstandigheden zijn in veel gevallen moeilijker – bijvoorbeeld omdat gezinnen permanent samen moeten zitten, en omdat het werk onzekerder, gecompliceerder of stressvoller is geworden. Het beperken van sociale relaties leidt tot verhoogde eenzaamheid. Het gevoel van veiligheid en zekerheid neemt af. En ook de laatste twee factoren – zich nuttig kunnen voelen en voldoende rust kunnen inbouwen – worden beïnvloed. Zij het niet alleen op een negatieve manier. Werken in

de tuin of een cursus mindfulness beginnen, kan tot meer rust leiden. Maskers maken of ouderen helpen kan ertoe bijdragen dat je je nuttiger voelt. Meer fietsen en wandelen maakt dan weer gezonder.' Na de eerste corona-golf moet men alles blijven monitoren, vindt Annemans. 'Men moet niet alleen naar het virus kijken, maar ook naar de stijgende cijfers van neerslachtigheid, armoede of werkloosheid. Alleen zo kunnen we pogen het 'nieuwe normaal' beter te maken dan het vroegere normaal.'

FRANCISCO D'HOORE:
'Ik hoop dat de mondklappers ons niet monddood gaan maken.'

Positieve kanten

Een gelijkaardige houding van waakzaamheid en voorzichtig optimisme is te horen bij klinisch psycholoog Francisco D'Hoore uit Meise. 'De crisis zorgt zeker voor een verhoogde nood aan psychologische hulp. Sommige mensen met een voorgeschiedenis zijn er slechter aan toe. Denk aan mensen met een problematiek van verslaving. Of de singles bij wie de eenzaamheid begint te wegen of bij de mensen die zich nog meer op

hun werk hebben gesmeten en daarvan niet perse gelukkiger werden. Hulpverleners in de frontlinie die in hun naaste omgeving of op het werk een vrij zwak sociaal en ondersteunend netwerk hebben, lopen het risico op een weerbots.'

Maar misschien is het ook nuttig om even stil te staan bij mensen die gunstig evolueren. 'Voor iemand die op het werk altijd met dezelfde vervelende collega moet samenwerken, is telewerken een zegen. Mensen met angst durven door de rust sneller buiten komen. En mensen die in een loopbaantraject zaten omdat ze twijfelden aan hun huidige job merken nu soms dat het vooral de zaken errond zijn – de files en de race tegen de klok – die problematisch waren. Ook familiaal zijn er mensen die weer naar elkaar toegroeien omdat er terug aandacht gaat naar de partner en de kinderen. Weer anderen broeden op ideeën die ze lang hebben laten liggen. Er ligt dus een mogelijkheid voor de politiek en de bedrijven om samen met de burgers en de werknemers te analyseren wat in de toekomst anders kan.'

www.zorgenvoormorgen.be,
www.vind-een-psycholoog.be,
www.vind-een-therapeut.be

Maarten Van Ingelgem, artistiek leider van de World Choir Games

‘Zingen is ook luisteren’

De zomer van 2020 wordt anders dan anders. Geen grote wielervedstrijden. Geen Wimbledon. Geen EK voetbal. Geen Olympische spelen. Nee, ook niet voor koren. De World Choir Games, die dit jaar in Vlaanderen zouden plaatsvinden, worden verplaatst naar de zomer van 2021.

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Uitstel, geen afstel

Deze zomer had in Vlaanderen de zomer van de World Choir Games moeten worden, zeg maar de Olympische spelen voor koren. Ruim 23.000 zangers uit 74 landen zouden hier verzamelen voor dit grootse evenement. Een wereldwijde muzikale droom. Eentje die ook in veel Vlaamse koren gekoesterd werd. Tot het coronavirus opdook. Toch blijft artistiek leider Maarten Van Ingelgem positief: ‘Sing together, share happiness is ons motto. Volgend jaar zullen we dat nog veel bewuster beleven.’

Maarten Van Ingelgem, pianist, zanger en componist is ook leraar piano en compositie aan de muziekacademie van Dilbeek. Zijn pianoleerlingen hebben hem het afgelopen jaar moeten missen, want Van Ingelgem werkte als artistiek leider van de World Choir Games (WCG), de grootste koorwedstrijd ter wereld. Binnen de organisatie zagen ze de coronabui al snel hangen.

Van Ingelgem: ‘Een vijfduizend zangers zou uit China komen. In januari mochten er velen al niet meer repeteren. Het werd snel duidelijk dat dit nog onbekende virus verstrekkende gevolgen zou hebben. We hebben met de verschillende belanghebbenden – Koor&Stem, de organisatie die het koorleven in Vlaanderen stimuleert, de Vlaamse overheid die de WCG naar hier heeft gehaald, en Interkultur, de Duitse organisatie die het concept heeft bedacht – overlegd. Het was voor iedereen duidelijk dat dit evenement niet kon plaatsvinden deze zomer. Het risico voor de gezondheid, veiligheid en het welzijn van de koren, fans en de bevolking was te groot. Gelukkig is het uitstel geworden en geen afstel. We hebben beslist om het muziekfestival naar juli 2021 te verschuiven. Je moet weten: deze games zijn naar hier gehaald om Vlaanderen

in de kijker te zetten met een positief verhaal. Veel buitenlandse deelnemers en hun supporters komen naar hier, logeren in hotels, eten hier, bezoeken steden, attracties, musea,... Ze blijven wat langer hangen na de koorwedstrijd en komen misschien nog wel terug om meer van Vlaanderen te ontdekken. Dat is een sterke stimulans voor de toeristische en de culturele sector. Die positieve vibe zullen we na deze crisis zeker kunnen gebruiken. Deze editie zou de grootste worden van de World Choir Games ooit, met meer dan 500 ingeschreven koren. Al die mensen wil je niet teleurstellen.’

Sprint wordt marathon

Samen zingen kan nu dus even niet. Alle koren, die volop aan het repeteren waren, zien hun deadline met een jaar verschuiven. Het wordt – bijna letterlijk – een werk van lange adem. Hoe ga je daarmee op?

Van Ingelgem: ‘Inderdaad. De sprint is een marathon geworden. Maar wij zijn er zeker van dat dat jaar uitstel de komende editie sterker en positiever zal maken. De beleving zal nog intenser zijn. Dat voel je. Ik hoor van veel mensen dat ze in deze tijden het samen zingen en het samen zijn heel erg missen. Psychologisch is die vorm van verbondenheid heel waardevol. Als het straks weer mag, gaat dat zo fijn zijn... Ondertussen proberen we met de vzw Koor&Stem dat gemis voor een deel digitaal op te vangen. Onder het motto *Zing in uw kot* delen we op de website filmpjes voor koorzangers, kinderen die graag zingen, dirigenten. Daarnaast zie je ook de virtuele koren opduiken, al is dat niet zo evident. Mensen kunnen hun stem individueel inzingen en dan wordt er een montage gemaakt. Dat is tof. Virtueel repeteren, dat is nog niet gelukt. Op dit moment

bestaat er nog geen digitaal platform waar je geen last hebt van de vertraging. Uiteraard hopen we dat de toestand snel verbetert, zodat we straks weer echt samen kunnen zingen. Ondertussen delen we onze filmpjes om zangers te helpen om in vorm te blijven. Want zingen is heel fysiek, ook daar kan je op je adem trappen en is het dus belangrijk om te blijven trainen.’

Werk van lange adem

Ondertussen ben je al een kleine twee jaar bezig met de voorbereiding van het WCG. Daar komt nu nog een jaar bij. Dit wordt een werk van lange adem. Hoe gaat een mens daarmee om?

Van Ingelgem: ‘Natuurlijk bouw je op naar die spelen. Het is de grote apotheose. Zelf werk ik eraan mee omdat het beperkt is in de tijd. De voorbije twee jaar heb ik nauwelijks gecomponeerd en heel weinig tijd gehad om piano te spelen. Ik kijk ernaar uit om dat opnieuw te kunnen hervatten.’

‘Ik vind dat ik veel geluk heb. Zoals zoveel Vlamingen heb ik de enquête over corona van de Universiteit van Antwerpen ingevuld. Ik durf het bijna niet te zeggen, maar als antwoord op de vraag *Hoe heb je je gevoeld?*, heb ik *Gelukkiger dan anders* aangekruist. Veel collega’s muzikanten zitten zonder werk, krijgen te maken met financiële onzekerheid,... Die druk heb ik gelukkig niet. Ik ben ook geen moment in een zwart gat gevallen. Het klopt wel dat de intensiteit van de organisatie nu veranderd is. Maar bij mij groeit net het gevoel dat die extra tijd ook een kans is om nog te sleutelen, om deze WCG nog beter te maken. De *koorvlam*, die net zoals de Olympische fakkel rondreisde van concert naar concert, staat nu even op waakvlam. Tegen de lente van 2021 kan die weer op volle sterkte branden en doorgegeven worden om de dynamiek opnieuw aan te wakkeren. Er is perspectief. Straks kunnen we herademen.’

Net als componeren

Dat geluksgevoel heeft misschien ook veel te maken met de veelzijdige invulling die jij kan geven aan je leven als muzikant: les geven, zelf spelen en zingen, componeren, het artistiek leiderschap van deze World Choir Games. Hoe zijn ze daarvoor bij jou terecht gekomen?

Van Ingelgem: 'Dat heeft in eerste instantie natuurlijk met mijn muzikale bagage te maken. Ik studeerde piano bij Jan Michiels aan het conservatorium van Brussel en compositie bij Wim Henderickx aan het conservatorium van Antwerpen. Ik geef les aan de academies van Dilbeek en Aalst. Daarnaast ben ik gastdocent aan de LUCA School of Arts, het Lemmensinstituut in Leuven. Ik componeer en ik dirigeer De 2e adem, een kamerkoor voor hedendaagse muziek en ik heb jarenlang bas gezongen bij Aquarius, een koor voor hedendaagse muziek. Ik heb dus stevige wortels in het Vlaamse muziekleven. Wat zeker ook heeft meegespeeld is dat ik van jongsaf ben opgegroeid in het sociaal-cultureel leven. Mijn vader is organist. Bij recepties na concerten brachten we als kleine kinderen al toastjes rond. Zodra we konden lezen, was het onze taak om de programmaboekjes na te lezen. Daarna kwam ik bij Jeugd & Muziek terecht, waar ik de organisatorische kant van mezelf kon ontwikkelen. Het koorleven heb ik relatief laat ontdekt, toen ik al

'We hebben iets om naar uit te kijken: de 11e editie van de World Choir Games zal heel intens worden.'

studeerde. De combinatie van al die verschillende facetten heeft ervoor gezorgd dat ik uiteindelijk als artistiek leider van de WCG ben geselecteerd. Eigenlijk heeft deze functie veel overeenkomsten met componeren. Het heeft te maken met balans en evenwicht, met een spanningsboog kunnen opbouwen en doortrekken, met een positieve boodschap kunnen formuleren en overbrengen. Een van de doelen is om meer mensen te laten zingen én luisteren. Het festivallied van Vlaams componist Kurt Bikkembergs heet niet toevallig *Listen*. Zingen is óók luisteren. Tijdens deze quarantaine hebben we dat weer leren waarderen. Het is overal stiller dan anders. Je hoort de vogels fluiten. En straks kunnen we weer samen zingen. Nu het niet evident is, beseffen we pas hoe waardevol het is.'

DE 'Singen ist auch Zuhören'

Der Sommer 2020 wird anders sein als sonst. Keine großen Radklassiker. Kein Wimbledon. Keine Fußball-EM. Keine Olympischen Spiele. Nein, auch nicht für Chöre. Die World Choir Games, die dieses Jahr in Flandern stattfinden sollten, werden auf den Sommer 2021 verlegt. Mehr als 23.000 Sängerinnen und Sänger aus 74 Ländern sollten zu den ‚Olympischen Spielen für Chöre‘ nach Flandern

reisen. Aber das Coronavirus hat dem einen Riegel vorgeschoben. Dennoch bleibt der künstlerische Leiter Maarten Van Ingelgem positiv: *Sing together, share happiness* ist unser Motto. Nächstes Jahr werden wir das noch viel bewusster erleben. Eines der Ziele ist es, mehr Menschen singen und zuhören zu lassen. Es ist kein Zufall, dass das Festivallied von Listen den Namen *Listen* trägt. Denn Singen ist auch Zuhören.'

De schatten van Leuven

De provinciehoofdstad van Vlaams-Brabant is volgens vele inwoners een fijne plaats om te leven. Haar troeven zijn talrijk. Klopt dat? Tijd voor een verkenning.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Wie er al een tijdje niet meer is geweest, zal zijn ogen uitkijken, want Leuven is enorm veranderd de laatste vijftig jaar. De wat stoffige en in slaap gesukkeld provincie stad is verveld tot een bruisende centrumstad van meer dan 100.000 inwoners. In de week komen daar nog talloze studenten bij die les volgen aan de vermaarde universiteit. Verschillende stadvernieuwingsprojecten werden gerealiseerd – o.a. Vaartkom, Centrale Werkplaatsen – of staan in de steigers zoals de Hertogensite (het oude Sint-Pietersziekenhuis aan de Brusselsestraat).

Toplocaties

De Katholieke Universiteit van Leuven (KUL), gesticht in 1425, behoort tot de oudste universiteiten ter wereld en beschikt over een enorm patrimonium aan gronden en gebouwen die mede het uitzicht van de stad bepalen. Veel van die over de hele stad verspreide locaties zijn ronduit prachtig en hebben dikwijls een bijzondere geschiedenis.

Dat is ook het geval voor heel wat toplocaties die de stad rijk is. Eigenlijk zijn er het te veel om op te noemen, maar we doen toch een poging met volgende persoonlijke selectie. Zo denken we aan de Abdij van Park (1129, Norbertijnen), één van de uitzonderlijkste sites die je permanent kunt bezoeken. De rijke geschiedenis van dit gebied straalt er nog steeds vanaf. En... het is tevens het eerste korstmossenreservaat van ons land. De ingrijpende restauratiewerken van de twee kilometer lange kloostertuinmuur houden rekening met de aanwezigheid van sommige uiterst zeldzame exemplaren van deze merkwuurde organismen.

Ook de Keizersberg (19e eeuw, Benedictijnen) kan veel bezoekers bekoren. Zowel het eigenlijke park als de gebouwen zijn te bezichtigen en geven een mooi inzicht in dit deel van de Leuvense geschiedenis. En dan is er nog het Arenbergkasteel tussen de Celestijnenlaan en de Kardinaal Mercierlaan. Ondanks zijn ligging aan zo'n draak van een invalsweg heeft het park rond de Dijle een mooie landschaps- en wandelwaarde. De natuur heeft geleden onder de ingrijpende werken ten zuiden van de vermelde snelweg, op de achtergrond is het lawaai permanent te horen. Toch ademt de site nog veel geschiedenis en belangrijkheid uit. En zoals voor zoveel Leuvense gebouwen van toepassing geldt ook hier de aanwezigheid van de Leuvense universiteit, want de campus Architectuur en Wetenschap & Technologie is hier gehuisvest. Daardoor is het kasteel niet publiek toegankelijk; het omliggende park wel.

Minder bekend

Het Provinciaal Domein in Kessel-Lo is bekend omwille van zijn hoge natuurwaarde. Het Eco-centrum is dé locatie waar heel wat natuurstudie en workshops over natuur plaatsvinden. Er is een rijke recreatieve infrastructuur voor jong en oud. Bijkomende troef: zowat het volledige gebied is vrij toegankelijk van zonsopgang tot zonson-

Tom Serkeyn is journalist bij RINGtv en violist bij de Vilvoordse muziekgroep Zakdoek. Hij is geboren in Brussel en woont in Peutie. Voor RandKrant schrijft hij afwisselend met Fatima Ualgasi, Joris Hintjens, en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

dergang. Bovendien ligt het op wandelafstand van het gerenoveerde, drukke treinstation van Leuven.

En wat te denken van de minder bekende Kruidtuin aan de Kapucijnenvoer, die de universiteit in 1738 aanlegde voor de studenten geneeskunde? Tot op vandaag vind je er een mooie collectie aan geneeskrachtige plantensoorten. Meer dan een bezoek waard. Dat geldt ook voor het magnifieke Groot Begijnhof. Onder impuls van de universiteit werd er enkele decennia geleden een grondige restauratie uitgevoerd. Vandaag doen de gebouwen dienst als verblijfplaatsen voor personeel en gastdocenten. En wie kent de Kesselberg, een schitterend geologisch monument dat het ruimtelijk verbindingsgebied vormt tussen Leuven en

‘De wat stoffige provinciestad is vervelt tot een bruisende centrumstad.’

Holsbeek? Het mag dan maar 13 ha groot zijn, de paleowaarde en de ecologische relevantie zijn van grote betekenis. Het is een beschermde archeologische site en er geldt een gericht natuurbeheer om de van oudsher bekende natuurwaarde zo goed mogelijk te bewaren. Dergelijke sites zijn in onze regio uitzonderlijk.

Een tekst over Leuven zonder de Dijle te vermelden, is natuurlijk onmogelijk. De slagader van de stad krijgt een steeds prominentere plaats door het open leggen van de rivier waar kan. De waterkwaliteit gaat gestaag vooruit, waardoor de ecologische relevantie en de belevingswaarde navenant stijgen. Op www.leuven2030.be leer je dan weer waarom de stad het verst staat in de uitbouw van een volledige klimaatneutraliteit. Het is ongelooflijk hoe dit thema leeft. De hele machinerie rond het project en de resultaten die ze voorleggen mogen een voorbeeld zijn voor veel andere steden. Afsluiten doen we met de ijzersterke reputatie van de Leuvense ziekenhuizen: Gasthuisberg, Sint-Rafaël en Pellenberg zijn tot ver buiten onze grenzen bekend voor hun uitzonderlijke kwaliteit. Het zijn drie campussen van het Universitair Ziekenhuis, jawel. Leuven zonder universiteit zou wellicht zijn als een café zonder bier...

Corona? Geen woord daarover

Ik heb het gehad! Nee, geen corona. Ik heb het wel gehad met de overdaad aan berichtgeving over corona. Te veel Nieuws, Terzake en De Afspraak leidt tot corona-indigestie. Het raadplegen van nieuwsapps op je smartphone tot je wijsvinger er van vervelt, of het non-stop lezen van kranten, tijdschriften en andere periodieke verschijnselen leiden bij mij stilaan tot covidconstipatie. En als journalist bij de regionale televisie krijg ik daar elke dag nog eens een portie lokale wetenswaardigheden bovenop. Je gaat slapen met corona en je staat op met corona, bij wijze van spreken dan, tot nu toe toch. Natuurlijk moet een mens geïnformeerd zijn, maar net als mijn sociale contacten probeer ik die toevloed aan informatie tegenwoordig te beperken.

Daarom heb ik gezworen om in dit stukje met geen woord te reppen over covid-19.

Wel ja, ik zou kunnen schrijven over de Jaarmarkt in Vilvoorde die omwille van corona voor het eerst in de geschiedenis niet heeft plaatsgevonden of over de mosselkoers in Houtem die ondertussen ook is afgelast. Over de Vilvoordse moslims die deze ramadan een beetje op hun honger zijn blijven zitten of over de verjaardagsfeestjes van twee van mijn goede vrienden die zestig werden en noodgedwongen aan een zuinig glaasje champagne hebben moeten nippen in de beslotenheid van hun gezin. Maar daar ga ik het dus niet over hebben.

Trouwens, over bubbels gesproken, wat een vreselijk woord toch. ‘Bubbels’ doet meer denken aan bulten en builen, wat ik dan weer associeer met builenpest. De pest, dat was nog eens een epidemie! Een poosje geleden las ik, getooid met latexhandschoenen en een mondmasker, *De Pest* van Albert Camus. Een roman uit 1947 die verontrustend actueel

is. Het heeft me enkele uren niet al te opbeurend leesplezier verschaft. Ik heb dat boek online gekocht. Dat is tegen mijn principes, maar ik moest wel, want mijn boekhandel was gesloten wegens je weet wel. Alle begrip daarvoor, want in tegenstelling tot potgrond en plantgoed behoren boeken niet tot de basisbehoeften van de mens.

Of ik kan vertellen over hoe uitzinnig van vreugde ik was toen ik hoorde dat ik terug mocht gaan vissen of tennissen en ook de golf in Melsbroek ging weer open, hoera! Jammer genoeg ben ik geen golfer, visser of tennisser. Polsstokspringen en hamerslingeren liggen me nauwer aan het hart en ik breek een lans voor het speerwerpen, maar het is me niet duidelijk of die edele atletiecdisciplines alweer beoefend mogen worden.

Ik zou je kunnen verklappen dat de omzetcijfers van de holding Ahold Delhaize het eerste kwartaal met 15% zijn gestegen tot 18,2 miljard euro. Dat is door mijn toedoen, want een mens gaat dezer dagen al eens vaker naar de plaatselijke supermarkt dan op café of restaurant. Als ik zou willen, schrijf ik over de Druivenfeesten in Overijse, de Hoebelfeesten in Vlezenbeek of de Veldkantkermis in Grimbergen, evenementen waar ik deze zomer niet naartoe ga. Ik niet en niemand niet. Of over minderwaardig bescherm materiaal dat in de kazerne van Peutie werd geleverd. Ha, die Chinezen, de maskers vallen af! Ik zou je het sprookje van Mondkapje en het boze virus kunnen vertellen, maar ik doe het niet. Waarover ik het dan wel ga hebben? Tja, dat weet ik nog zo niet, dat zal voor een volgende keer zijn. Maar nogmaals, vandaag geen woord over corona. Ik val nog liever dood. Smetvrije groeten vanuit mijn bubbel in Peutie.

TEKST Tom Serkeyn • FOTO Filip Claessens

‘Het leven is iets dat je overkomt’

Het is de eerste keer dat ze elkaar ontmoeten. Het belet Christine Mussche en Guillaume Van der Stighelen niet om zonder gêne te spreken. Over wat het leven hen bracht, maar ook ontnam. En hoe ze daarmee proberen om te gaan.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Welke gedachte heb je onlangs neergepend omdat je ze graag bij je wilde houden?

Van der Stighelen: ‘Onlangs heb ik een belangrijk inzicht over mezelf neergeschreven: *Ik ben nooit te lui geweest om iets te doen dat me werk bespaarde.* Ik ben echt heel lui. De energie die ik kan steken in het zoeken naar manieren om iets niet te moeten doen, is gigantisch. Zo ben ik ook in de reclamewereld terecht gekomen. Ik dacht dat ik daar niet zou moeten werken. (lacht) Ik word meer moe van de gedachte dat ik iets moet doen dan van het effectief te doen.’

Mussche: ‘Verdiep je in de persoon die tegenover jou zit. Als advocaat wil ik de mens voor wie ik werk begrijpen. Als ik mee in zijn of haar ziel kan kijken, kan ik beter begrijpen waarom bepaalde zaken fout konden lopen. Dat helpt me om een geloofwaardig pleidooi op te bouwen. Er is nog een zin die me onlangs deed stilstaan: *Behandel de andere niet zoals jij dat zelf zou willen, maar wel zoals die andere dat zou willen.* Te vaak vertrekken we vanuit ons eigen referentiekader, waardoor we anderen snel beoordelen. Wil je echt een connectie met iemand maken, dan wil je die in de eerste plaats onbevooroordeeld benaderen, zodat je met een open geest kan luisteren.’

Van der Stighelen: ‘De grootste oorzaak van geweld ligt in het gevoel van niet gehoord te worden. Wanneer mensen het gevoel hebben dat hun verhaal niet aan bod komt, kunnen ze boos, opstandig en extremistisch worden. Oprechte aandacht voor de andere is een belangrijke sleutel. Het kan heel wat zaken losmaken.’

Mussche: ‘Mijn vader hechtte veel belang aan de manier waarop je met je medemens omgaat. Zijn uitgangspunt was dat er in elke mens iets goeds zit. De kunst bestaat erin dat naar boven te brengen.’

Een nieuwe versie van jezelf worden. Is het in jullie leven al van toepassing geweest?

Van der Stighelen: ‘Op persoonlijk vlak ben ik met de jaren niet echt veranderd. Het Guillaume van 10 jaar is er nog altijd. Op

professioneel vlak ben ik wel door een transitie gegaan. In de periode dat ik als artistiek directeur voor een Amerikaans reclamebureau werkte, was ik niet te genieten. Ik had toen weinig of geen aandacht voor de mens achter de werknemer. Als ik nu naar de Guillaume van toen kijk, dan zie ik een kleine jongen die zich ten opzichte van de grote jongens wilde manifesteren en daarbij nogal onbedachtzaam te werk ging. Het was nooit mijn bedoeling om mensen te kwetsen, maar het gebeurde. Vanuit een bepaalde onhandigheid. Later toen ik mijn eigen bureau had, ben ik me bewust geworden hoe kwetsend dat resultaatgerichte gedrag kon zijn. Het heeft me veranderd. Menselijker gemaakt.’

Mussche: ‘Het feit dat je mensen niet wil kwetsen, is essentieel. Op ons kantoor zijn we met 34 medewerkers. Als HR-verantwoordelijke probeer ik zoveel mogelijk maatwerk te leveren.’

MUSSCHE:

‘Door mijn job heb ik met vele mensen kunnen praten en vastgesteld hoe mentale kwetsuren een mens kunnen doen ontsporen.’

Je mensen zijn je grootste kapitaal. Je wil dan ook tijd in ze investeren, precies omdat mensen zich erkend zouden voelen. Maar terug naar de vraag: in mijn leven ben ik twee keer mama mogen worden en dat heeft me fundamenteel veranderd. Mijn kinderen en mijn kleindochter zijn zowat het mooiste dat me is overkomen. Op professioneel vlak heeft de zaak Van Noppen me diep geraakt. Je kan zelfs spreken van een periode voor en na. Onze cliënt, de beweerde opdrachtgever van de moord, werd naar ons gevoel het recht op een eerlijk proces ontnomen. Hij kreeg levenslang en dat was volgens ons niet gegrond. Sinds die uitspraak is mijn geloof in het justitieel apparaat aangetast. Het heeft een hele tijd

geduurd vooraleer ik van dat dossier kon genezen. Niet omdat wij het proces verloren hadden. Wel omdat de fundamentele rechten van onze cliënt geschonden waren. Het heeft me als mens veranderd. Het heeft er ook voor gezorgd dat ik nog kritischer naar de zaken kijk.’

In een interview vertelde je dat authenticiteit een belangrijke waarde voor je is. Waarom?

Mussche: ‘Voor mij betekent het zo dicht mogelijk bij mijn kern blijven. Mij zo weinig mogelijk laten verleiden om mij anders voor te doen dan ik ben. Ik zie het als mijn innerlijk kompas. Vandaag weet dat kompas vrij goed welke richting het uit wil. In mijn beginjaren als advocaat was dat anders. Als ik toen met iets zat, deed ik beroep op mijn vader die al overleden was. Dan stelde ik me de vraag: wat zou papa gezegd hebben? Heel vaak kwam dan een antwoord waar ik achter kon staan.’

Jij schrijft boeken over het onderwerp authenticiteit. Hoe kijk jij hiernaar?

Van der Stighelen: ‘In de dertig jaar dat ik in de reclame werkte, ging er geen jaar voorbij of er was een studie over authenticiteit. Echtheid zet mensen blijkbaar aan tot kopen. Waarom? Omdat het een compensatie is voor iets dat men ontbeert. Je kan er niet omheen dat de mens een grote behoefte aan echtheid heeft. Ik moet je teleurstellen, maar in de wereld van marketeers ga je die niet vinden. Echtheid die je kan kopen, is fake. Trouwens, laten we de kracht van het onechte niet onderschatten. Het masker dat we opzetten, vertelt vaak veel meer over wie we zijn dan ons zagezegde ware gelaat. Waar vinden we die fel gegeerde echtheid dan wel? Mijn conclusie: authenticiteit ligt in je verbinding met anderen. Hoe echter die is, hoe authentiek je bent.’

Zeg je dan dat we pas worden wie we zijn door in verbinding te staan met de andere?

Van der Stighelen: ‘Het klinkt wat atypisch in onze hedendaagse wereld waarin we heel erg op onszelf gericht zijn. We hebben het zo graag over werken aan onszelf, self-love en self-care. Maar ondertussen vergeten we aan onze verbintenis met de andere te werken en gaat onze relatie op de klippen. Als er een belangrijke verbintenis in je leven wegvalt, dan besef je dat maar al te goed hoe je in je relatie tot de andere wordt wie je bent. Bij het overlijden van mijn zoon, voelde het alsof ik niet meer bestond. Een existentiële en rauwe pijn.’

In een van je gedichten schrijf je: *Laat me hopen dat ik om een droom kan lopen. Naar de winkel waar ze nieuwe hoop verkopen. Waar heb jij na het overlijden van je zoon nieuwe hoop gevonden?*

Van der Stighelen: 'Het klinkt raar, maar bij een immens verlies zie je de zaken heel helder. Woorden als hartverscheurend, worden zeer tastbaar. Je voelt dan echt een scheur in je hart. In die periode ben ik me heel bewust geworden van wat *leven* eigenlijk is. Leven gaat over dromen. Je dromen omzetten in plannen en die omzetten in daden. En dan spatten al die dromen plots uit elkaar. Het voelt alsof je aan de reconstructie van je leven moet beginnen. Het begint met kleine droompjes. Dat kunnen heel eenvoudige dingen zijn. In mijn geval was dat een luifel op ons terras installeren. Of een wandeling in het park maken. Kleine stapjes, maar tijdens die periode voelde het voor mij alsof ik de Mount Everest aan het beklimmen was. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe belangrijk de aanmoediging van mensen rondom mij is geweest. We zijn nu negen jaar later. Soms, op de meest onvoorspelbare momenten, kan het verdriet me nog steeds als een laffe metgezel overvallen.'

Mussche: 'Ik herken dat. Zelf kan ik ook nog steeds heel geëmotioneerd raken als ik aan mijn vader terugdenk. Als ik over hem praat, zijn de tranen niet ver weg. Ik kijk naar dat verdriet als de prijs die ik betaal om terug bij die persoon te kunnen zijn. Het is een prijs die ik graag betaal. De tranen die daarbij horen, koester ik. Verdriet hebben hoort bij liefhebben. Ik geneer me dan ook niet meer om mijn tranen te laten zien.'

Zou het kunnen dat mensen die de stap tot een misdaad zetten vaak de verbinding met de andere verloren zijn?

Mussche: 'Dat is een understatement. Heel vaak ontbreekt het hen aan een vangnet. Een warm nest. Kunnen terugvallen op iemand die je vertrouwt,... Het is zo belangrijk. Ik besef maar al te goed dat de warme thuis die ik heb gekend niet voor iedereen is weggelegd. Thuis heb ik geleerd om zowel het positieve als het minder positieve te benoemen. Deden we iets goeds, dan werd dat gezegd. Deden we iets wat niet door de beugel kon, dan werd dat ook gezegd. Dan kregen we een berisping, maar die werd in een bredere context geplaatst. Het basisgevoel dat ik meekreeg, was: *We zien je zeer graag. Je bent goed bezig, maar dat vind ik niet goed.* En dan volgde er altijd wat duiding waaróm iets niet goed was. We maken

Christine Mussche
Advocaat

Medevenoot van Van Steenbrugge Advocaten.

Gespecialiseerd in jeugdrecht en strafrecht.

Heeft een bijzondere expertise in zedenmisdriven.

Lid van de raad van bestuur van vzw Empathie, vzw Touché, Compagnie Cécilia.

Guillaume Van der Stighelen
Reclamemaker.

Bekend van campagnes zoals *This is waar mijn Stella staat, Leo!, VTM kleurt je dag.*

Medeoprichter van het reclamebureau Duval Guillaume.

Columnist voor diverse kranten en tijdschriften.

Auteur van onder meer *Echt, Heldenmerk, Samen door één deur.*

Mussche: 'Een mens is zoveel meer dan de fout die hij maakt.'

allemaal fouten. Belangrijk is dat je bereid bent om, na de nodige duiding, te leren hoe je het de volgende keer beter kan doen. Vanuit die ingesteldheid kan je met een bepaalde mildheid naar jezelf kijken. Die houding proberen wij ook door te geven aan mensen die in de fout zijn gegaan. Er is een zwarte vlek in hun leven, maar je wil ze niet herleiden tot alleen dat. Een mens is zoveel meer dan de fout die hij of zij maakt.'

Jij komt vaak in aanraking met de duistere kant van de mens. Toch blijf je je geloof in de mens bewaren? Hoe doe je dat?

Mussche: 'Mijn geloof in de mens is met de jaren gegroeid. Door mijn job heb ik met vele mensen kunnen praten en vastgesteld hoe mentale kwetsuren een mens kunnen doen ontsporen. Ik geloof dat mensen kunnen veranderen, mits de hulp van de maatschappij. Als samenleving hebben wij wel degelijk de verantwoordelijkheid mensen die faalden opnieuw een perspectief te bieden. Begrijp me niet verkeerd: psychopathie is een ander verhaal. Scans van de hersenen van die mensen tonen aan dat er een ernstig defect is op het vlak van hun medeleven. Voor die mensen is er niet veel hulp mogelijk. Maar dat is een kleine groep. Voor de andere, veel grotere groep, kan je met de juiste aanpak en therapie een verschil maken, zodat ze hun leven opnieuw een positieve invulling kunnen geven. Dat is heilzaam voor henzelf en voor de volgende generaties.' ▶

Van der Stighelen: 'Het is wel degelijk aan ons om ervoor te zorgen dat alle jongeren in onze steden, wat hun origine ook is, kansen krijgen.'

► **Hoe kijken jullie naar 'samen leven' in een diverse samenleving zoals die in Brussel en de Rand?**

Van der Stighelen: 'Ken je het nummer *Oregon* van de Amerikaanse singer-songwriter Derroll Adams? Hij zingt over zijn voorouders die de oceaan overstaken om in Amerika een nieuw en beter leven op te bouwen. Sommigen bleven in de eerste staat waar ze aankwamen, anderen trokken verder. Zijn voorouders trokken verder tot in de staat Oregon. Zo gaat dat. Al vele eeuwen zijn mensen op zoek naar een plek waar ze zich kunnen settelen. Vandaag is dat niet anders. Mijn vader had een maritieme onderneming. Als hij met mensen van Afrikaanse origine thuiskwam, dan was dat een teken dat zijn zaak goed draaide. Ik associeer diversiteit dus snel met welvaart. Maar als ik die achtergrond niet zou hebben en de eigenaar van een kruidenierszaak ben in een straat waar mijn zaak het financieel moeilijk heeft door de concurrentie van nieuwkomers, dan wordt mijn associatie negatief. Problematisch is dat we de moeilijkheden met de stedelijke jeugd niet als onze verantwoordelijkheid zien. Maar het is wel degelijk aan ons om ervoor te zorgen dat alle jongeren in onze steden, wat hun origine ook is, kansen krijgen.'

Mussche: 'Jongeren het gevoel geven dat ze iets voor de samenleving kunnen betekenen. Dat is essentieel. Even essentieel is dat we de problemen in onze samenleving onderkennen.'

Met sommige jongeren in onze steden is er wel degelijk een probleem. Laten we dat benoemen. Het is de basis om tot een oplossing te komen.'

Jullie hebben de kaap van de 60 bereikt.

Wat doet dat met een mens?

Mussche: 'Ondertussen ben ik 62. Eigenlijk blijf ik bij dat getal niet stilstaan. De enige bedenking die ik soms maak, is dat ik al een aantal jaren meer op de teller heb staan dan mijn vader en mijn broer die slechts 52 werd. Weet je, de enige manier om lang te leven is ouder worden. Ik ben dan ook blij met mijn leeftijd.'

Leer je met ouder worden beter met de onvoorspelbaarheid van het leven om te gaan?

Mussche: 'Geluk en ongeluk maken allebei deel uit van dit leven. We hebben het leven niet helemaal in de hand. Soms hoor je mensen wel eens zeggen: *Dat mij dit moet overkomen*. Ik heb geleerd zo niet te denken. Het leven is iets dat je overkomt.'

Van der Stighelen: 'Wij zitten in een tijdseenheid die ons door de kosmische beweging opgelegd wordt. Maar als ik nu eens beslis om daar niet in mee te gaan en een mensenleven als één eenheid te beschouwen, dan word ik toch nooit oud? (lacht) Merkwaardig is dat ik me als jongen al oud voelde, terwijl ik me nu nog steeds jong voel. Ik vergelijk de loop van het leven wel eens met de zin *Life is what happens while you are busy making other plans* uit *A beautiful boy* van John Lennon.'

VAN DER STIGHELEN:

'De mens heeft een grote behoefte aan echtheid.'

Is er een lied dat jou na aan het hart ligt?

Mussche: 'Ken je het filmpje waarin Ramses Shaffy als oudere man samen met Liesbeth List het nummer *Laat me zing*? Hij zingt: *Ik ken de kroegen en kathedralen. Van Amsterdam tot aan Maastricht. Toch zal ik elke dag verdwalen. Dat houdt de zaak in evenwicht*. Prachtig. Vooral hoe Ramses al zingend terug in zijn kracht komt te staan.'

Hebben jullie al eens nagedacht over wat jullie zouden willen achterlaten als het moment gekomen is om deze wereld te verlaten?

Mussche: 'Voor mij is dat eenvoudig. Mijn leven draait om mensen. Ik hoop dat ik gelukkige mensen kan achterlaten. En dat ze mooie herinneringen aan mij overhouden.'

Van der Stighelen: 'Als ik één zin heb geschreven die voor mensen een gevoel verwoordt waarmee ze zitten, omdat ze het zelf moeilijk onder woorden kunnen brengen; dan weet ik dat ik iets voor deze samenleving heb betekend. Maar we zijn nog niet dood, hé.'

EN Life is something that happens to you

As this is the first time they meet each other, Christine Mussche and Guillaume Van der Stighelen are able to speak without any embarrassment. About life's satisfactions and disappointments. And their ways of dealing with these phenomena. Mussche: 'I've learned to identify both the positive and the less positive aspects of life. This perspective helps you to go easy on yourself to some extent. I also try to share this attitude

with people who have made mistakes. There is a dark place in their lives, but you don't want to think of them only from that perspective.' Van der Stighelen: 'One of the main sources of violence lies in the sense of not being heard. When people feel that their voices are not being listened to, they may become angry, rebellious and susceptible to extremism. It is important to pay serious attention to others. It can help to solve many issues.'

Zeg nooit spin tegen **een hooiwagen**

Hooiwagens zijn die lichtgewichten op acht hoge poten die we vooral in het voorjaar en het najaar aantreffen. Ze hebben echter niets te maken met hooi, en het zijn ook helemaal geen spinnen. Volg je nog?

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Sam Van de Poel, een bioloog uit Kapelle-op-den-Bos, is als wetenschappelijk medewerker actief bij de cel natuurstudie van Natuurpunt. Wie meer wil weten over hooiwagens in Vlaanderen moet bij hem zijn. ‘Omdat bijna niemand anders met hooiwagens bezig is, word je al snel als specialist bestempeld’, lacht Van de Poel. Hij is niet op dagelijkse basis met hooiwagens in de weer, maar kwam ermee in aanraking in het kader van zijn thesisonderwerp voor zijn Master Biodiversiteit, conservatie en restauratie. ‘Een kameraad van mij onderzocht voor zijn doctoraat de bodemfauna in een hele reeks bossen, van Zweden tot Zuid-Frankrijk. Dat deed hij aan de hand van bodemvallen en hij had nog iemand nodig om de hooiwagens die in die vallen gevangen werden op naam te brengen. Ik was daar al mee begonnen voor Vlaanderen toen ik besloot om voor mijn thesis ook de rest te doen. Zo heb ik in totaal 36.000 hooiwagens geïdentificeerd en onderzocht.’

Schorpioenen

Van de Poel wil een misverstand uit de wereld helpen: hooiwagens zijn geen spinnen. Door de aanwezigheid van acht poten lijken ze op elkaar, maar in de evolutie zitten ze behoorlijk ver uit elkaar. Hooiwagens zijn genetisch zelfs meer

met schorpioenen verwant dan met spinnen.’ Er zijn een aantal duidelijke verschillen. ‘Spinnen maken webben, hooiwagens kunnen dat niet. Hooiwagens hebben ook geen gifklieren, maar knippen hun voedsel in stukken om het te kunnen eten. Spinnen hebben meestal acht ogen, hooiwagens twee. En het duidelijkst van al: bij spinnen zie je een insnoering tussen kopborststuk en het achterlijf, terwijl dat bij hooiwagens één bolletje is. Hooiwagens zijn ten slotte totaal ongevaarlijk voor de mens. Ze kunnen niet door de menselijke huid bijten.’

Nog een weetje: niet alle hooiwagens hebben lange poten. ‘Ongeveer de helft van de soorten heeft korte poten. De soorten met lange poten opereren meestal in de vegetatie boven de bodem, de kortpotigen in de strooisellaag en tussen de bladeren op de grond. Hooiwagens met korte poten zijn dan ook totaal onbekend bij de mensen.’

In totaal komen er in België 32 soorten voor. Een hooiwagensoort die je tegenwoordig vaak tegenkomt, is de Rode hooiwagen met een donkeroranje, roodachtig lichaam en lange poten. ‘Dat is een soort die vrij nieuw is in onze streken, maar die zich sterk heeft uitgebreid en nu zowat overal voorkomt. Je ziet deze soort vaak op bosjes brandnetels of aan de voet van boomstammen.’

Met ‘hooi’ hebben hooiwagens niets te maken. ‘Ze komen juist voor op vochtige plaatsen, zoals in het bos. Alleen de echte hooiwagen kan iets beter tegen het droge en komt bijvoorbeeld ook voor op akkers waar weinig beschutting is. De naam komt van het feit dat je de meeste hooiwagens aantreft in de periode waarin het hooi wordt geoogst, in september. In het Engels spreekt men van *harvestmen* of *oogsters*. Daarnaast zijn er in Vlaanderen ook twee soorten die in het voorjaar volwassen zijn, waaronder de algemeen voorkomende Voorjaarshooiwagen.’

Alleseters

Van de Poel krijgt nog geregeld hooiwagens binnen om te determineren wanneer er via bodemvallen informatie wordt ingewonnen over bepaalde biotopen, zoals bijvoorbeeld een nieuw ecoduct in het Zoniënwoud. Hij kent nog een aantal mensen die zich met hooiwagens bezighouden, maar voor de rest is het echt een groep die onderbelicht blijft in de wetenschappelijke wereld. ‘In Vlaanderen heb je een paar honderden spinnensoorten, een groot verschil met de 32 hooiwagensoorten. Opvallend is wel dat in de bodemvallen van dat Europees doctoraatsonderzoek naast 39.000 spinnen ook 36.000 hooiwagens werden gevonden. Dat de aantallen zo groot zijn, betekent waarschijnlijk dat hooiwagens belangrijk zijn als voedsel voor een heel aantal dieren. Ondertussen weten we ook dat hooiwagens net als regenwormen, kevers of pissebedden goede opruimers zijn. Het zijn alleseters en ze breken dood en levend plantaardig en dierlijk materiaal verder af zodat het voor andere levende organismen beschikbaar is om op te eten.’

Het Moeras in Drogenbos

Geïntegreerd **groen**

Als je in de buurt van het FeliXart Museum in Drogenbos bent, neem dan een kijkje in het museum en in het kleine maar fijne natuurgebied ernaast.

Je zult versteld staan.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Het FeliXart Museum is ondertussen een begrip. De stevige programmatie, het mooie gebouw en het vriendelijke personeel zitten daar uiteraard voor iets tussen. Bezoekers raden we aan om ook even verder te kijken dan het museum. Het achterliggende bijna 5 ha groot natuurgebied, met de toepasselijke naam Het Moeras, heeft heel wat te bieden voor de geïnteresseerde wandelaar. Bovendien wordt er ook een verbinding gemaakt met het bedrijventerrein aan de overkant van de Grote Baan.

Klein wordt groter

In 2012 startten de gemeente, het Museum, het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei en Pro Natura met de inrichting van deze groene zone. Het werd een breed project met deugdgedoende eigenschappen voor mens en natuur. De aangrenzende Porschegarage sloot zich daarbij aan en richtte haar buitenzone ecologisch in. Acht jaar later kan je zien hoe kleine natuurplekken bijdragen aan een groter geheel. De Zenne en de uitgestrekte beboste beemden ten zuiden van Het Moeras liggen vlakbij. De ecologische integratie van de vallei is nog voor verbetering vatbaar, maar de plaatselijke natuur herleeft en geniet van deze nieuwe parkzone-natuurgebied-museumtuin.

Het blijft doodzonde dat de oude boomgaard van Felix De Boeck eerst werd omgehakt om daarna jonge fruitbomen aan te planten. De fruitrassen die op die manier sneuvelen, zijn onherroepelijk verloren, samen met de unieke natuur die ermee verbonden was. Maar gedane zaken nemen geen keer en de fauna en flora zijn enigszins hersteld. Er is ook gedacht aan een krachtig educatief luik waarmee vooral schoolkinderen worden bereikt. Zij kunnen de site bestuderen en hun natuurkennis bijspijkeren. Wat een geweldig voordeel toch ten opzichte van lessen in de klas!

Biodiversiteitshotspot

Niet alleen het park zelf is van belang, ook haar functie als ecologische corridor en verbindinggebied met de omgeving is een opsteker voor de lokale fauna en flora. Toen ik er vorig jaar in juni passeerde vloog er een weidebeekjuffer, nog steeds een fijnproever onder de libellen. Daar zitten de poelen en de plaatselijke beek natuurlijk voor veel tussen. Deze vliegende juweeltjes verkiezen zuiver, stromend water met oevers die afwisselend in de schaduw en de zon liggen. Veel beter dan hier kunnen ze het niet dromen, of het zou aan de wat verder gelegen Geleytsbeek moeten zijn. Iets verderop zag ik dan weer donderkruid, toch ook geen van de minste plantensoorten.

Van hieruit kunnen deze soorten zich verder in de Zennevallei of richting Geleytsbeek (Ukkel) verspreiden, want ook daar liggen nog interessante groene zones met veel leven. Intussen evolueerde Het Moeras tot wat ik een *biodiversiteitshotspot* zou durven noemen. Het zal weinig schelen of in dit kleine gebied leven waarschijnlijk het hoogst aantal soorten van het volledige gemeentelijk grondgebied.

Je vindt er heel wat graslandtypes die je als voorbeeld kunt nemen voor een modellering in je eigen tuin. Hoe klein de omvorming van je gazon ook mag zijn elke vierkante meter telt. Gazons zijn vanuit ecologisch standpunt gezien zo goed als waardeloos en hier kan je vaststellen hoe een alternatief er kan uit zien. Deze zakdoekgraslanden zitten vol leven. Op een mooie dag tussen maart en oktober komen veel planten tot bloei en constateer je welke insecten daar op reageren. Rond de struiken, bomen en hagen is er altijd wel gezoem en tekenen veel vogelsoorten present. Het insectenhotel is al vele jaren goed bezet. Jammer dat vandalen het de eerste jaren regelmatig vernielden.

‘Het FeliXart Museum, het Moeras en de verbinding naar de overzijde is een verrassende ontdekking.’

Op een mooie dag passeren er altijd wel mensen door deze aangename zone. En vóór het coronatijdperk kregen heel wat kinderen natuuropdrachten waarbij ze de plaatselijke toestand goed moesten observeren. Het is altijd zo fijn om ze zo enthousiast bezig te zien. Dan denk ik: hopelijk worden ze zo een stevige wissel op een groene toekomst vol (wild) leven.

Intussen is het gebied al een tijdje geleden afgewerkt, met een degelijke wandel-, fiets- en onthaalinfrastructuur. De verbinding met de groene zone rond het FeliXart Museum is een verplaatsing waard. Je kan van de gelegenheid gebruikmaken om een bezoek te brengen aan het kerkhof van Drogenbos of de Zennebeemden. Zo vind je steeds meer stedelijke natuur op je pad. Voor velen zal dat een verrassende ontdekking zijn.

FR Le Marais de Drogenbos

Si vous passez près du musée FeliXart de Drogenbos, jetez un coup d'œil au musée et à la petite mais belle réserve naturelle qui se trouve juste à côté. Vous serez étonné. Cette réserve naturelle de près de 5 ha nommé Het Moeras (le Marais) a beaucoup à offrir au randonneur intéressé. Une connexion avec la zone d'affaires de l'autre côté de la

Grote Baan a également été établie. Non seulement le parc est important en soi, mais sa fonction de corridor écologique et de zone de liaison avec les environs représente un atout pour la faune et la flore locales. Profitez-en pour aussi visiter le cimetière de Drogenbos et les Zennebeemden qui se trouvent à proximité.

Aanslag op je tuin

Elk jaar rijden er steeds meer robotmaaiers rond in onze tuinen. Onophoudelijk schuimen ze de gazons af om het laatste grassprietje dat drie millimeter boven het andere uitkomt vakkundig een kopje kleiner te maken. Zo krijg je diepgroene woestijnen waar geen enkele soort het kan uithouden, behalve het gras.

Nooit eerder lagen de gazons er zo troosteloos bij. Geen paardenbloem of madeliefje dat het in zijn hoofd haalt om daar te groeien waar een robotmaaier passeert. Geen enkele vlinder of bij vindt nog een bloem om nectar te drinken of stuifmeel te eten. En als er al een egel in de buurt vertoefde, heeft die zijn biezen gepakt of is hij overreden door zo'n onding. Daarmee is de stads- en de plattelandsmens erin geslaagd alle leven uit zijn tuin te halen.

Tegenwoordig haal je die vreselijke machines al voor minder dan 700 euro in huis. Praktisch, denken veel mensen. Hun gazon wordt continu afgereden. Geen zorgen aan je hoofd. Dat er daardoor geen leven meer te bespeuren valt in de keurige grasmat is blijkbaar van ondergeschikt belang. Maar op die manier gaan onze tuinen nog verder weg van waar ze in feite naartoe zouden moeten: naar een plek waar wilde planten en dieren kansen krijgen om hun levenscyclus rond te maken. Met de aanwezigheid van wilde bloemen, vlinders en bijen, om die heilige driebuldigheid te noemen.

Voor onze biodiversiteit of soortenrijkdom is zo'n robotmaaier geen goed idee, en we zitten op dat vlak al in een lastig parket. Er zijn zelfs tuineigenaars die hun vijftje of poeltje – toch een plek met wat leven – dichtgooien omwille van de robotmaaier, want die maait liever zonder hindernissen. Wat zou het mij een waar genoegen zijn om zo'n onding in het water te zien sukkelen en een mooie verdrinkingsdood te zien sterven. Helaas, dat plezier is mij waarschijnlijk niet gegund.

TEKST Herman Dierickx

Asiat Vilvoorde

Na het vertrek van de militairen

De Asiatsite is een begrip in Vilvoorde. De twee mastodont koeltorens van de elektriciteitscentrale kunnen tellen als landmark. Nu het leger er weg is, worden er stilaan plannen gesmeed voor nieuwe activiteiten. **TEKST** Herman Dierickx • **FOTO** Filip Claessens

De stad kreeg de sleutels van Asiat in handen op 1 oktober 2018. 'Sindsdien hebben we de mogelijkheden onderzocht om een goede bestemming te geven aan het gebied. Met de vrijgekomen ruimte moeten we iets doen, zeker ook omdat de toekomst van de Kruitfabriek nog niet helemaal duidelijk is. De ervaring die we daar opdeden, komt in Asiat goed van pas. Omdat we hier over meer ruimte beschikken, zoeken we naar een interessante mix van recreatie, sport, groen en natuur. Daar komt het braakliggend gedeelte van de site van de elektriciteitscentrale voor in aanmerking.' Deze plannen zullen echter moeten wijzigen nadat Engie de centrale terugkocht om er een gascentrale aan te leggen, onder voorbehoud van Europese steun. 'We maken van de gelegenheid gebruik om na te gaan hoe

'Het noordelijk deel van Vilvoorde zal er binnen afzienbare tijd helemaal anders uitzien.'

we een duurzame, gemengde centrale kunnen realiseren. Als we tegelijk kunnen inzetten op warmtekrachtkoppeling, windmolens en een zonnepark, dan zou dat een opsteker zijn.'

In de directe omgeving

'Voor de zone Asiat-Darze (insteekdok) en het aangrenzende kerkhof van de stad komt er een nieuw plan waarvoor we een studie opstarten waar ook zachte recreatie en natuur een belangrijke rol toegewezen krijgen. Het natuurgebied Dorent is al een belangrijk groen ankerpunt. Mits een verkeersluwe inrichting kunnen we de groenvoorziening, met onder meer de spontane

Tot voor enkele jaren was Asiat een wat weggestoken militair domein annex Steinerschool. Toen het Ministerie van Defensie het gebied verkocht, bleek de stad Vilvoorde geïnteresseerd in het domein. Vandaag is de laatste teerling nog niet geworpen, maar burgemeester Hans Bonte (SP.A) wil al wel een tipje van de sluier oplichten over de plannen met het gebied.

'In eerste instantie willen we er een innovatief stadsontwikkelingsproject op poten zetten', zegt Bonte. 'Het gebied leent zich uitstekend als labo voor ruimtelijke planning. Daar gaan we nog enkele jaren de tijd voor nemen. We willen de inwoners erbij betrekken. We willen het domein een multifunctionele invulling geven, in de richting waarin we de voorbije jaren al experimenteerden.'

Wat nu?

Zo was er vorig jaar het project *Horst Arts & Music Festival* dat overkwam van het kasteel van Horst in Sint-Pieters-Rode omdat het daar geen plaats meer had. De eerste editie in Vilvoorde kreeg een positieve evaluatie waardoor het zo goed als vaststaat dat het een vervolg krijgt in 2020, tenzij het coronavirus er anders over denkt. Ook de *Zomer van Asiat* in 2019 met straattheater, pop-up bars, workshops, gegidste wandelingen, optredens, sportactiviteiten liet van zich horen. Letterlijk en figuurlijk. 'Ook de kans dat de Zomer terugkeert is groot', zegt de burgemeester. 'We kregen veel positieve signalen. Het was een festival waarmee we toonden dat Vilvoorde een bruisende stad kan zijn. Daar is nood aan met onze jonge bevolking. Het aantal deelnemers overtrof ook alle verwachtingen.'

Magie uit de Andes

In het Peruviaanse gebergte groeien twee kruidachtige planten waarvan de Inca's de heilzame effecten al kenden: kattenklauw en maca. Louise Willems legt uit hoe ze je kunnen helpen om je immuunsysteem te versterken.

TEKST Lene Van Langenhove • FOTO Filip Claessens

begroeiing die er vandaag al is aan beide kanten van de Darze, bestendigen. Zelfs enige vorm van parkinfrastructuur is daar mogelijk. Cargovil is dan een te nemen hindernis, maar dat zou toch moeten kunnen.'

Nog dit jaar zou de fietssnelweg langs de Zenne worden verlengd over het voormalige industrieterrein van de Forges de Clabecq, ten westen van de Marius Duchéstraat, om aan te sluiten op het traject naar Brussel. De Zenne zou dan worden overweld en/of verlegd teneinde watergebonden industrie toe te laten aan de kanaalzone. Richting centrum zou er dan recreatieve infrastructuur komen, maar daarover is het laatste woord nog niet gezegd, want die zone is vandaag slecht ontsloten en dus moet de ruimtelijke context goed worden bekeken. Duidelijk is dat het noordelijk deel van Vilvoorde binnen afzienbare tijd er helemaal anders zal uitzien.

DE Nach dem Abzug des Militärs

Der Asiat-Standort ist ein Begriff in Vilvoorde. Die beiden Riesenkühltürme des Kraftwerks können als Wahrzeichen gelten. Nun, da die Armee die alte militärische Domäne verlassen hat, werden allmählich Pläne für neue Aktivitäten geschmiedet. 'In erster Instanz wollen wir dort ein innovatives Stadtentwicklungsprojekt auf den Weg bringen', sagt Bürgermeister Hans Bonte (SP.A). 'Die Sommerfestivals der letzten zwei Jahre werden voraussichtlich wieder organisiert. Längerfristig werden wir gemeinsam mit den Bewohnern prüfen müssen, wie wir die Raumplanung in diesem Gebiet angehen'. Der nördliche Teil von Vilvoorde wird daher in absehbarer Zeit völlig anders aussehen.

Kattenklauw is een houtige, tropische klimplant met hoekige doornen die op de klauwen van een kat lijken. Het komt voor in het Amazonenwoud, waar indianenstammen het al meer dan 2000 jaar als medicijn gebruiken. De wortels en schors worden gedroogd en tot schilfers gehakt. Daarvan kan je een infuus maken: je kookt een soeplepel schilfers gedurende een kwartier in 1 liter water, laat het 1 dag rusten om het vervolgens te zeven. Van dit brouwsel drink je dan 3 kopjes per dag. Samen met echinacea is kattenklauw de belangrijkste plant om je weerstand te versterken. Kattenklauw stimuleert en vermeerderd de witte bloedcellen in ons lichaam, en die hebben we nodig om virussen en infecties tegen te gaan.'

Shotje gezond

In deze coronatijden maakt zij liters *immune booster shots* voor familie en vrienden. Het recept gaat als volgt: maak een infuus van echinacea en kattenklauw, doe het samen met verse gember en kurkuma in de blender en voeg honing, appelazijn en vers citroensap toe. De shots hebben veel succes, je wordt er heel wakker van. Jammer genoeg groeit kattenklauw niet in onze contreien. Het wordt enkel in Peru geoogst. Als je zelf wil experimenteren, koop je dus de gedroogde schilfers. Willems: 'Kattenklauw werkt niet alleen ontstekingsremmend, het beschermt ook het hart, verlaagt de bloeddruk, helpt tegen pijn, ontgift de darmen omdat het de goede bacteriën stimuleert en vertraagt het verouderingsproces omdat er veel antioxidanten inzitten. Hoe ik dat allemaal weet? Ik groeide op vlakbij het Zoniënwoud. Elke dag was ik in het bos en beetje bij beetje groeide mijn liefde voor planten. Later volgde

ik een herboristenopleiding en behaalde een koksdiploma.'

Stimulans

Een andere plant die haar fascineert is **maca**, ook wel de Peruviaanse ginseng genoemd. 'Maca is een knolgewas dat in de Andes wordt geteeld op meer dan 4.000m hoogte. Het wordt door de plaatselijke bevolking al jaren gebruikt als stimulans voor lichaam en geest. Wat ik zo maf vind aan maca is dat het wordt geteeld in zijn natuurlijke omgeving, volledig blootgesteld aan zon, wind en wisselende temperaturen. De plant moet letterlijk overleven en maakt verschillende stoffen aan die ook voor de mens interessant zijn. Wij gebruiken dus eigenlijk het afweersysteem van maca. Dat is toch magisch!'

'Maca werkt als een katalysator die onze biochemische reacties versnelt. Deze knol wordt gebruikt bij vermoeidheid, herstel na ziekte, stress en een zwakke immuniteit. Het bevordert de geestelijke en lichamelijke prestaties en is goed voor ons concentratievermogen. Vandaar dat het wordt aangeraden ter preventie van dementie, Alzheimer en Parkinson. Maca staat ook bekend om de stimulerende werking op de geslachtsklieren, zowel bij de man als bij de vrouw. Kortom, deze wonderplant heeft een gunstig effect op ons psycho-, neuro-, en endocriene systeem.'

In de winkel heb je ongetwijfeld al macapoeder zien staan, maar wat doe je ermee? 'De smaak is lichtjes bitter. Je houdt ervan of je haat het. Zelf maak ik voor het joggen een lekkere smoothie van banaan, maca, spirulina, honing, kokosmelk en dadel. Dan voel ik mijn energie stijgen!'

 Je kan Louise Willems en haar bereidingen volgen op Instagram: @louise.bxxl.willems

De vrolijk-absurde voorstelling met haar te gekke personages zoals piraten, piranha's en depressieve olifanten bleek nog niets aan frisheid te hebben ingeboet. Platel en De Vlieghe dartelen nog steeds vol energie over het podium, springend van het ene naar het andere bizarre verhaal. Wie de voorstelling nog altijd niet heeft gezien, kan nu zijn fomo stillen. Want ook op video werkt ze. Nu doen!

Muziektheater voor 6+

Muziek liefhebbers vanaf 6 jaar komen aan hun trekken met *Thelonious* van Zonzo Compagnie. De moeilijke muziek van de eigenzinnige jazzmuzikant Thelonious Monk lijkt misschien een te ambitieuze keuze voor de doelgroep, maar niets blijkt minder waar. In handen van Fulco Ottervanger en de andere muzikanten van De Beren Gieren krijgt jazz een feesthoed op. De ludieke, flitsende video van Nele Fack (Studio Sandy) gaat er een geslaagde evenwichtsoefening mee aan. Dat de jazz niet live kan, is jammer. Maar het voordeel van de video is dat het publiek ongehinderd uit de bol kan gaan. Kijken en dansen maar.

Figurentheater voor 10+

Ook het veelgeprezen *Nerf* van Ultima Thule staat bij het aanbod. Hélène en Frans slijten hun laatste dagen in rusthuis Den Eglantier. Frans heeft best last van zijn oude knoken, maar zijn geest is helder. Hij maakt zich zorgen om zijn vrouw. Hélène is een klein, fragiel wezentje geworden, constant verdwaald in haar herinneringen. Haar kwetsbaarheid staat in schril contrast tot de uitbundige feestelijkheden voor hun 80-jarige huwelijk die eraan zitten te komen. Frans moet zijn Hélène helpen. Wat volgt is een tocht naar een plek van lang geleden, die overloopt van de herinneringen aan lang geleden. Hoe ze elkaar ontmoetten, hun eerste kus, trouwen in de kathedraal, alle mooie en moeilijke momenten. 'Ergens midden onze stam zijn wij gesplitst', zegt Hélène op een gegeven ogenblik tegen Frans. 'Zonder reden. Maar onze nerven lopen toch nog naar dezelfde wortels, wij drinken toch uit dezelfde grond? Wij ademen dezelfde lucht en de jaarringen zijn van ons alle twee.' *Nerf* is een ontroerend verhaal over liefde en oud worden, met poppen, een verhaal en muziek, in een prachtig beweeglijk decor van eenvoudige boomstammetjes en takken. In deze vreemde tijd, waarin onze oudste generatie het extra hard te verduren krijgt, resoneert het stuk zo mogelijk nog meer.

 Meer theater op www.podiumaanhuis.be

Met kinderen naar het toneel... **op internet**

De theaterzalen blijven wellicht nog even gesloten. Theater op video is niet hetzelfde als live, maar het is zoveel beter dan helemaal géén theater.

En vandaag staat het neusje van de zalm gewoon online. **TEKST** Ines Minten · **FOTO** Rudy Callier

Op het tijdelijke platform *Podium Aan Huis* van Cultuurconnect komen er elke dag videovoortstellingen in verschillende genres bij. Klik op het blokje 'familie' en er rollen enkele pagina's kinder- en jeugdtheater over je scherm. Van toneel voor de allerkleinsten over dansvoortstellingen voor 8+ tot stevig teksttheater voor 15+, iedereen vindt er wel iets tussen dat hem of haar bevalt.

Hedendaagse dans voor 3+

Voor kleuters is er bijvoorbeeld de super-charmante dansvoortstelling *Kom mee, Leon!* van Tout Petit. Op scène staat een klein autootje, zo'n Italiaanse driewieler: Leon. En wat zit erin? Twee benen?! De benen bewegen! Het is een meisje. Wat doet ze daar? En heeft ze nu opeens vier benen? Lies Cuyvers en Ciska Vanhoyland bouwen hun choreografie op met basiselementen die aansluiten bij de wereld van kleuters.

Ergens in kruipen en weer eruit, deuren open en weer toe, piepende scharnieren, toeterende toeters, tikkertje spelen en acrobatentoeën. Stap voor stap groeit de voorstelling uit tot een heus dansstuk voor 3+. De driewieler is een inventief attribuut. Hij ontpopt zich als zoveel meer dan een auto. Hij is een speelplek, een thuis. De voorstelling *Kom mee, Leon!* is speels en herkenbaar, soms grappig, soms spannend, nooit onnozel. Een half uurtje heerlijk voor de allerkleinsten en al wie met hen meekijkt.

De ultieme klassieker voor 5+

Na de première in 2002 gooide *Ola Pola Potloodgat* van Pascale Platel en Randi De Vlieghe hoge ogen als 'vernieuwende kindervoorstelling'. Ze sleepte zelfs de Grote TheaterFestivalPrijz in de wacht. Datzelfde Theaterfestival kroonde *Ola Pola* in 2017 tot 'golden oldie'. Er volgde een nieuwe tournee voor een nieuwe generatie toeschouwers.

In geval van geen festival

Corona-tips voor melomanen

‘In onze hersenen zijn meer gebieden voorbehouden aan de verwerking van muziek dan van taal’, wist neuroloog Oliver Sacks. Des te erger dat we het dit jaar zonder muziekfestivals moeten stellen. Wij suggereren een alternatief in de vorm van interessante muziekdocumentaires.

TEKST Michael Bellon

Nina Simone

Klassiek

Het eerste muziekevenement dat er door het virus aan moest geloven was de Koningin Elisabeth-wedstrijd, dit jaar in het teken van de piano. Muziek liefhebbers met een voorliefde voor de toetsen verwijzen we graag naar de documentaire *Seymour: An Introduction*. Daarin schetst acteur en regisseur Ethan Hawke (ook bekend van de film *Boyhood*) een portret van de bijna 93-jarige New Yorkse pianovirtuoos Seymour Bernstein. Bernstein besloot op zijn vijftigste om een punt te zetten achter zijn succesvolle carrière als concertpianist om zijn leven te kunnen wijden aan wat hij echt belangrijk vond: componeren en doceren. Hawke registreert de ene kunstzinnige opmerking na de andere levenswijsheden van de charmante man die elke ex-muzikant zo weer naar zijn partituren doet grijpen.

Jazz

Ook het sympathieke jazz- en bluesfestival Brossella in het Ossegempark gaat dit jaar voor de bijl. Jazzcats moeten dan maar hun hartje ophalen aan de talrijke documentaires die er gemaakt zijn over de vaak tragische genieën in de jazzgeschiedenis. Zo vind je in de Netflix-catalogus de uitstekende docu's *Birth of the cool* over Miles Davis, *Chasing Trane* over John Coltrane, *What Happened Miss Simone?* over leven en lijden van zangeres en activiste Nina Simone, en het dramatische *I called him Morgan* over de trompettist Lee Morgan, die op 33-jarige leeftijd door zijn vrouw werd neergeschoten. Daarnaast willen we jou ook herinneren aan *Let's get Lost* over Chet Baker, waarmee Bruce Weber in 1988 de

standaard zette voor dit soort muziekdocumentaires. Ook het leven van Baker was een grillige compositie van muziek en drugs, die in 1988 eindigde met een val uit een Amsterdams hotelraam.

Rock

De jongeren die Werchter en Pukkelpop moeten missen, kunnen misschien eens kijken hoe de festivalsfeer er uitzag in de tijd van hun ouders. De recente maar nu al legendarische halve pseudo-documentaire *Rolling Thunder Revue* van regisseur Martin Scorsese over Nobelprijswinnaar Bob Dylan (te zien op Netflix) is niet alleen interessant omdat hij gaat over de gelijknamige lowbudgettoernee door de VS die Dylan in 1975 ondernam. Bijzonder is dat Scorsese en Dylan hun nostalgische terugblik vol *deepfakes* of gemanipuleerde beelden stopten.

Wie wil kan deze romantische kijk op het leven on tour vergelijken met de balorige verving van *The year punk broke* uit 1991. In het wonderjaar van de grunge liet Nirvana *Smells like teen spirit* op de wereld los, waardoor je Kurt Cobain en co geregeld de camera ziet uitdagen in deze road-movie die de New Yorkse band Sonic Youth volgt op zijn Europese tour.

Fusion

Nog zo'n domper: geen Couleur Café dit jaar. Laat het een aansporing zijn om wat te graven in de biografieën van twee bijzondere muzikanten. Zo is op YouTube de gratis documentaire over de mysterieuze Nigeriaanse elektronicapionier William Onyeabor te vinden. Onyeabor had een platenstudio waar hij eind jaren zeventig, begin

jaren tachtig funk, afrobeat en elektronische muziek maakte op zijn eigen Wilfilms label. Omdat het grote succes uitbleef, leidde hij nadien een teruggetrokken leven ook al was hij een succesvol zakenman. De erkenning in het westen kwam er pas toen de Atomic Bomb! Band met onder meer David Byrne (Talking Heads), Money Mark (Beastie Boys) en Damon Albarn (Blur) zijn muziek begon te spelen en in 2014 ook de korte docu *Fantastic Man* over deze mysterieuze figuur uitkwam. Een ander fusion-verhaal is dat van de legendarische drummer Peter Edward 'Ginger' Baker. Baker richtte in 1966, samen met Eric Clapton, de band Cream op, diende zelf als inspiratie voor de drummer van The Muppet Show, maar trok in de jaren zeventig naar Afrika, waar hij met Fela Kuti samenwerkte om uiteindelijk in 2019 in Zuid-Afrika te overlijden. *Beware of Mr. Baker* uit 2012 vertelt zijn verhaal.

Dance

Ten slotte zullen we het ook moeten doen zonder het hippe dance-feestje Tomorrowland, één van de meest succesvolle exportproducten van de Belgische dansscène de laatste jaren. Eind jaren tachtig, begin jaren negentig waren de Belgische beats ook al eens internationaal toonaangevend, zoals documentairemaker Jozef Devillé vastlegde in zijn documentaire *The Sound of Belgium*, dat je voor een paar euro kunt streamen via Vimeo. De film uit 2012 eert eerst de dansfeestjes met decaporgels en pioniers als Telex en Front 242, maar focust vooral op de hausse van de Belgische technoscène gedurende de undergroundfase van de New Beat.

Andrej Babenko

Kunst moet je kunnen voelen

Veertien was Andrej Babenko toen hij besloot zijn vaderland Oekraïne te verlaten. 'Ik wilde een leven met meer vrijheid, dacht dat eerst in Sint-Petersburg te vinden, maar vond het uiteindelijk tien jaar later in België.' **TEKST** Nathalie Dirix • **FOTO** Filip Claessens

DE FAVORIETEN VAN...

Mooiste plek in Oekraïne

Mijn geboortedorp Boyarka.

Favoriete gerecht

Borsjtsj (rode bietensoep).

Mooiste herinnering

Samen met mijn vader snoek vangen.

Vandaag leidt Andrej Babenko met zijn echtgenote en twee jonge kinderen een rustig bestaan in Duisburg. Zo lijkt het, want hij is niet alleen een brave huisvader, hij is ook de schilder van taferelen die voelen alsof er een wervelwind doorheen waait.

Terug naar de basis

Babenko houdt van het golvende landschap dat hij vanuit zijn raam ziet. 'Het doet me aan Oekraïne denken. Alleen is de natuur daar nog wilder en uitgestrekter. Die weidheid mis ik soms. Ook naar de hartelijkheid van de mensen in Oekraïne kan ik verlangen. Hier in België zijn de meeste contacten afstandelijk. Daarom ben ik zo blij dat ik Mauro Pawlowski heb leren kennen. Mauro en ik zijn zielsverwanten. We delen gelijkaardige emoties. Onze levens worden getekend door ups en downs. We kunnen heftig uit de hoek komen, boos zijn, gek doen, maar hebben ook een zachte kant. Nee, we zijn echt geen macho's. Een tijdje geleden

EN Art needs to be felt

Andrej Babenko was 14 when he decided to leave his homeland, Ukraine. 'I wanted more freedom in my life. I thought I'd find it in St. Petersburg at first, but eventually, 10 years later, I found it in Belgium. He is now living a quiet life in Duisburg with his wife and two young children. So it would seem, because Babenko is not only a good family man, he is also likes to paint scenes evoking the sensation of a furious whirlwind. 'Painting allows me to shape my feelings. My works feature not only a lot of darkness but also a certain amount of luminosity. It's often about building up, demolishing and then rebuilding. This dual character appeals to me. When I see art I want to feel something. Emotions and art go hand in hand as far as I'm concerned'.

hebben wij, samen met Dirk De Wachter, een act gedaan. Dirk las gedichten van Bukowski voor terwijl Mauro muziek speelde en ik schilderde. Dat optreden had iets heel puurs. Het ging terug naar de basis.'

Man van het volk

Babenko werkt graag met zijn handen. Schilderen werkt voor hem bevrijdend. 'In een ver verleden heb ik als arbeider gewerkt. Mijn handen zijn mijn instrument. Ze laten me toe om mijn gevoelens vorm te geven. In mijn werken zit veel duisternis, maar ook licht. Het gaat vaak over opbouwen, afbreken om dan weer op te bouwen. Die dualiteit spreekt me aan.' Of hij een bepaald publiek voor ogen heeft wanneer hij schildert? 'Gevoelens zijn universeel. Maar eerlijk gezegd: ik ben een man van het volk. Ik hou van de gewone man en vrouw. Misschien is het daarom dat conceptuele kunst me niet aanspreekt. Bij het zien van kunst wil ik iets voelen. Voor mij gaan emoties en kunst hand in hand.' Zijn werken brengen een gevoel over. In sommige werken lijkt het wel alsof er een storm passeert. Alsof goed en kwaad een gevecht aangaan en angst en hoop een duel uitvechten.

Marathon

Over angst gesproken. Boezemen deze bizarre coronatijden hem angst in? 'Het is gek, maar ook voor er sprake was van corona leefde ik grotendeels in isolatie. En nu zie ik hoe haast de hele wereld in isolatie gaat. Het geeft me een vreemd gevoel. Het brengt wel een veel rustiger leven met zich mee. De coronacrisis doet ons stilstaan.

De natuur gaat opnieuw een belangrijkere plaats innemen. Een paar dagen geleden kwam er een wilde fazant mijn atelier binnenvliegen. Zoiets doet je stilstaan. Je gaat bewuster leven. Dat vind ik positief. Maar corona bezorgt me ook heel wat angst. Dat je niet weet hoe deze pandemie verder gaat evolueren, ontredt je als mens. Onlangs sprak ik er met familieleden in Oekraïne over. We hadden het over al die andere rampen die we al meegemaakt hebben: de oorlog, Tsjernobyl, de revolutie en meerdere inflaties. Onze conclusie: als we dat allemaal overleefd hebben, zullen we dat virus ook wel de baas kunnen, niet? Ik vrees alleen dat de strijd nog een hele tijd zal duren. Dit wordt geen sprint, maar een marathon. Laten we ondertussen van de extra tijd die vrijkomt gebruikmaken om bepaalde inzichten te laten doordringen. Mij maakt deze coronaperiode alvast één ding duidelijk: de tijd van *ik wil alles en wel nu direct* ligt achter ons. Een nieuw tijdperk is aangebroken.'